

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

2012

Sini Peltomaa

VANHEMPIEN KÄSITYKSIÄ SATEENKAARI KODON VIHREÄ LIPPU - TOIMINNASTA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sini Peltomaa

VANHEMPIEN KÄSITYKSIÄ SATEENKAARI KODON VIHREÄ LIPPU – TOIMINNASTA.

Tutkimuksessani tutkittiin Sateenkaari Kodon vanhempien käsityksiä ja kokemuksia Vihreä lippu – toiminnasta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää vanhempien toiveita ja näkemyksiä Sateenkaari Koto Ry:n Vihreä lippu - toimintaan liittyen. Tutkimuskysymyksiä tutkimukselle asetin neljä: Miten Vihreä lippu – toiminnan tiedotus on toiminut kodin ja päiväkodin välillä; Mitä odotuksia perheillä on Vihreä lippu – toiminnan suhteen ja miten toiminnan odotetaan vaikuttavan lasten kotona; toteutuuko kasvatuskumppanuus Vihreä lippu – toiminnassa sekä miten perheet suhtautuvat toimintaan ja millaisia odotuksia heillä on jatkos suhteen.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu päivähoidon yleisistä suuntaviivoista, päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelmista sekä kasvatuskumppanuudesta. Suomessa päivähoito järjestetään joko kunnallisena tai yksityisenä, päivähoito voi olla päiväkotihoitoa, perhepäivähoitoa tai ryhmäperhepäivähoitoa. Sateenkaari Koto tuottaa Turussa yksityisiä päiväkotipalveluita.

Varhaiskasvatussuunnitelmalle on laadittu valtakunnalliset ohjeistukset, joiden pohjalta kunnat ja päivähoitoyksiköt laativat omat suunnitelmansa. Yhtenä varhaiskasvatuksen osana on ympäristökasvatus. Vihreä lippu – toiminta on yksi varhaiskasvatuksen kestävän kehityksen ohjelma. Osana varhaiskasvatussuunnitelmia on kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa päivähoidon työntekijöiden ja lapsen perheen välistä tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Kasvatuskumppanuuden kulmakiviä ovat kuuleminen, luottamus, kunnioitus ja dialogisuus.

Tutkimuksen toteutin kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin haastatteluina. Vapaaehtoisia haastateltavia löytyi kolme. Haastattelut litteroin ja tämän jälkeen teemoittelin vastauksia neljän teeman alle. Keskeisimpiä tuloksia olivat vanhempien halu päästä osallistumaan Vihreä lippu - toimintaan enemmän ja saada toiminnasta enemmän tietoa. Vanhemmat kokivat voivansa keskustella kaikesta päiväkodin henkilökunnan kanssa, mutta kokivat vaikuttamismahdollisuutensa kuitenkin rajallisina.

ASIASANAT:

kasvatuskumppanuus, ympäristökasvatus, varhaiskasvatus, kumppanuus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services | Child, youth and familywork

2012 | 54 + 1

Instructor: Johanna Gadd

Sini Peltomaa

PARENT'S VIEWS ON SATEENKAARI KOTO'S GREEN FLAG - PROGRAM

In my study I studied parent's views and experiences on Sateenkaari Koto's Green flag – program. The goal of the study was to discover parent's hopes and views about Sateenkaari Koto's Green flag – program. In this study I had four main themes: How has information about Green flag - program travelled between home and daycare; What kinds of expectations do families have regarding to Green flag – program and how they expect the program to influence children's homes; does educational partnership actualize in Green flag – program and What kinds of expectations do families have for the future.

In this study the theoretical context consists the guidelines of early childhood education, early childhood's education plan and educational partnership. The daycare in Finland is organized by either municipality or private company. The form of daycare can vary widely, but there are national guidelines that define early childhood education. Municipalities and daycare units base their plans on those guidelines. Part of those guidelines is environment education. Green flag – program belongs to the early childhood's educations program as a sustainable development program.

One part of early childhood education is educational partnership. Educational partnership means that daycare workers and child's parents work together to guarantee children's growth, development and learning. The base to the educational partnership is formed by listening, trust, honor and dialog.

In this study I used qualitative research methods. I interviewed three volunteer parents. After interviews I wrote the answers open and then I divided answers under four categories. The main results of my study were that parents want to participate more on Green flag – program and they want more information about it. The parents felt that they can discuss everything with employees. However they felt that their ways to influence are limited.

KEYWORDS:

educational partnership, environment education, early childhood education, partnership

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 PÄIVÄHOIDON YLEISIÄ SUUNTAVIIVOJA	8
2.1 Päivähoito Suomessa	8
2.2 Sateenkaari Koto	9
3 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA PÄIVÄHOIDOSSA	11
3.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat tekijät	11
3.2 Varhaiskasvatuksen perusteet käytännössä	12
3.3 Luontokasvatus varhaiskasvatussuunnitelmissa	16
3.4 Vihreä lippu	17
4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA	20
4.1 Kasvatuskumppanuuden historiaa	20
4.2 Kasvatuskumppanuus päivähoidon arjessa	22
4.3 Kasvatuskumppanuuden kulmakivet	24
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	27
5.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	27
5.2 Tutkimuksen menetelmä	27
5.3 Aineiston hankinta	32
5.4 Aineiston analyysi	34
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	37
6.1 Informaation kulku	37
6.2 Perheiden odotukset	38
6.3 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen	39
6.4 Perheiden suhtautuminen	41
7 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA ARVIOINTI	43
7.1 Tutkimustulosten yhteenveto	43
7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	45
7.3 Tutkimuksen merkitys sosiaalialalle	48
8 POHDINTA	49

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelun runko.

1 JOHDANTO

Syksyllä 2011 suoritin harjoittelun Sateenkaari Koto Ry:ssä. Harjoitteluni myötä pääsin hyvin mukaan yhdistyksen toimintaan ja kiinnostuin yhdistyksen toimintaperiaatteista. Yhdistyksen hallitus oli aiemmin päättänyt, että se rahoittaa kaikkiin päiväkoteihin Vihreä lippu – toiminnan aloittamisen keväällä 2012. Harjoitteluni aikana pääsin tutustumaan Vihreä lippu – toimintaan ja opastamaan päiväkoteja toiminnan aloittamisessa. Harjoitteluni lopuksi sovin tekeväni opinnäytetyön Sateenkaari Kodolle Vihreää lippuun liittyen.

Tarve tutkimuksen tekemiseen tuli Sateenkaari Kodolta, mutta toimeksiannon pukeminen sanoiksi olikin vaikeampi tehtävä. Yhteistyössä toiminnanjohtajan kanssa opinnäytetyön aiheeksi tuli vanhemmille tehtävä alkukartoitus toiminnasta. Yhdistyksen toiveena on, että tulevaisuudessa joku tekee uuden, vertailevan tutkimuksen. Näin he saisivat arvokasta tietoa siitä, miten toiminta on kehittynyt ja miten vanhempien suhtautuminen muuttuu matkan varrella. Lisäksi tavoitteena oli hyvien käytäntöjen siirtäminen eteenpäin eli haastatteluissa esiin tulleiden, hyväksi havaittujen menetelmien siirto kaikkiin Sateenkaari Kodon päiväkoteihin. Tapasin muutamaan otteeseen myös päiväkotien työntekijöitä ja keräsin heiltä hyviä Vihreä lippu – käytäntöjä yleistä jakoa varten.

Vaikka tarve tutkimukselle tuli Sateenkaari Kodolta, oma kiinnostukseni pääsi vaikuttamaan tutkimuksen sisältöön. Olen aina ollut kiinnostunut ekologisuudesta ja kestävästä kehityksestä, joten Vihreä lippu – toiminta oli minulle todella kiinnostava. Sateenkaari kodolla olisi ollut muitakin mahdollisia tutkimusaiheita, mutta itse kiinnostuin juuri Vihreästä lipusta sen ekologisuuden ja lapsiystävällisyyden vuoksi. Vihreä lippu – toiminta oli itselleni täysin uutta, joten siinäkin mielessä halusin päästä tutustumaan siihen kunnolla.

Talven ja kevään 2012 aikana tutustuin erilaiseen kirjallisuuteen ja loin tutkimukselleni pohjaa. Alussa mukana oli paljon erilaista teoreettista kirjallisuutta, mutta pikku hiljaa joukosta alkoivat löytyä ne, jotka ohjasivat omaa tutkimustani. Tutustuessani Vihreä lippu – toimintaan tarkemmin, havaitsin, että vanhempien

mukaan saaminen on toiminnalle suuri arvo. Sekä Sateenkaari Kodon että Vihreän lipun toimintaan kuuluu se, että vanhempia osallistetaan, Kasvatuskumppanuus on toinen tekijä, jota molemmat painottavat Internet-sivuillaan sekä op-
paissaan. Tästä syystä halusinkin tutkimukseni kohderyhmäksi juuri vanhemmat ja heidän käsityksensä näiden osallisuuden ja kasvatuskumppanuuden toteutumisesta.

Keväällä 2012 päätin, että toteutan alkukartoituksen haastatteluna. Päätökseen vaikutti se, että Sateenkaari Kodon vanhemmat eivät ole innokkaita vastaamaan paperisiin kyselyihin. Haastateltavia etsittiin koko kesä 2012 ja syyskuussa 2012 toteutin haastattelut. Lokakuun 2012 aikana litteroin ja analysoin haastattelut sekä kasasin tutkimukseni yhteen. Lokakuun alkupuolella Sateenkaari Koto sai omanlaisensa yhteenvedon tuloksista, jota voi käyttää päiväkodin arjen suunnittelussa.

2 PÄIVÄHOIDON YLEISIÄ SUUNTAVIIVOJA

2.1 Päivähoito Suomessa

Päivähoito koskettaa lähes jokaista lapsiperhettä jossain vaiheessa elämää (Keskinen & Virjonen 2004, 8). Vuodesta 1985 jokaisella lapsella on ollut subjektiivinen päivähoito-oikeus, joka velvoittaa kuntia tuottamaan varhaiskasvatuspalveluita kaikille 0-6-vuotiaille lapsille (Takala 2000, 9-10). Nykyisin perheillä on monia erilaisia hoitomuotoja, joista he saavat valita itselleen sopivan. Yleisimpiä hoitomuotoja ovat kunnallinen päiväkotihoito ja perhepäivähoito, lisäksi kunnat järjestävät ryhmäperhepäivähoitoa. Perheillä on myös mahdollisuus valita, haluavatko he lapselleen kokopäivähoitoa vai osapäivähoitoa. Perheillä on myös mahdollisuus vaikuttaa hoitopäivien määrään. Lisäksi ainakin suuremmissa kunnissa on mahdollista osallistua kunnan, seurakunnan tai järjestöjen järjestämään leikki- ja puistotoimintaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012)

Vuonna 2010 alle kouluikäisistä lapsista 62 % oli päivähoidon piirissä. Tämä tarkoittaa, että kyseisenä vuonna 223 000 lasta oli päivähoidossa. Alle 1-vuotiaista hoidossa on alle 1 %, mutta 5-vuotiaiden kohdalla osuus on jo 78 % koko ikäluokasta. 92 % oli kunnallisessa päivähoidossa ja yksityisen hoidon tuen osuus oli 8 % eli noin 18 300 lasta. Kunnallisessa päivähoidossa olevista lapsista yli 72 % on päiväkodissa ja loput perhepäivähoidossa. Perhepäivähoidon osuus on laskenut jatkuvasti. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2012)

Laki lasten päivähoidosta 1973/36 määrittelee päivähoidon usealla tavalla. Lain mukaan päivähoitoa voi olla päiväkotihoitoa, perhepäivähoitoa, leikkitoimintaa tai muuta päivähoitotoimintaa. Päivähoitoa voivat saada lapset, jotka eivät ole oppimisvelvollisuusikäisiä. Tarkoitus on, että lapsella on hoitopaikka, joka vastaa hänen tarpeitaan ja antaa mahdollisuuden jatkuvaan hoitoon sinä vuorokauden aikana, kun hän sitä tarvitsee. Hoidettavien lasten ja heitä hoitavien aikuisten määrästä on annettu asetuksia, jotka määrittävät päivähoidon arkea. (Laki lasten päivähoidosta 1973/36)

Samassa vuoden 1973 laissa lasten päivähoidosta sanotaan, että päivähoidon tavoitteena on tukea koteja lasten kasvatustehtävässä ja yhteistyössä edistää lasten tasapainoista kehitystä. Päivähoidossa tulee myös huomioida lasten fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen kasvu sekä tunne-elämän kehitys sekä lisäksi tukea esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvua. (Keskinen & Virjonen 2004, 14–15) Päivähoidon perustehtävä nähdään lyhyesti lasten hoitona, kasvatuksena ja opetuksena. Näiden lisäksi siihen liitetään myös yhteistyö vanhempien kanssa, verkostotyö sekä lastensuojelun tukitoimena oleminen. Kaikki nämä perustoiminnot limittyvät toisiinsa. (Koivunen 2009, 11–17)

Kunnan järjestämän hoidon lisäksi yritykset ja yhdistykset tarjoavat päivähoitoa. Yksityinen päivähoito on kunnan valvomaa toimintaa ja palvelumuotoja ovat päiväkotihoito, perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito ja kotiin palkattu hoitaja (Hoitopaikka.net 2012). Tutkimusten mukaan ihmiset ajattelevat, että yksityinen päivähoito on kunnallista päivähoitoa laadukkaampaa, mutta silti monet pitävät kunnallista päivähoitoa ensisijaisena vaihtoehtona. Suurta eroa näiden välillä ei kuitenkaan nähdä. (Takala 2000, 47, 105–106)

2.2 Sateenkaari Koto

Sateenkaari Koto Ry omistaa yrityksen Sateenkaari Koto Oy, ja ne yhdessä tuottavat yksityisiä päivähoitopalveluja Turussa ja Uudessakaupungissa. Turussa Sateenkaari Kotolla on viisi päiväkotia (Halikolo, Ketunpesä, Peikonpesä, Lyckobo ja Villa Sukka) ja Uudessakaupungissa yksi (Tiitiäinen). Kaikki päiväkodit ovat pieniä yksiköitä (yhdessä päiväkodissa on noin 20–40 lasta) ja niissä on kodinomainen tunnelma. Asiakkaaksi saavat hakea kaikki Turun/Uudenkaupungin seudulla asuvat perheet. Suurin osa asiakkaista tulee päiväkoteihin palvelusetelillä, mutta muutamia lapsia on myös yksityishoidon tuella. Uudessakaupungissa ei ole käytössä palveluseteliä, joten lapset tulevat yksityishoidon tuella. (Sateenkaari Koto a 2012)

Sateenkaari Koto Ry/Oy tuottaa päivähoitopalveluitaan perhelähtöisesti ja vanhempia aktivoiden. Toiminnassa tavoitellaan sitä, että vanhemmat tuntevat päi-

vähoitotoiminnan, tuntevat työntekijät, luottamus on molemminpuolista ja perheitä kuullaan lapsensa asiantuntijana. Ammattitaitoa pyritään käyttämään monipuolisesti ja erilaisuutta kunnioitetaan. Tavoitteena on, että aikuiset luovat oppimisympäristön, jossa huomioidaan varhaiskasvatuksen perusteet, vanhempien toiveet ja lasten tarpeet. (Junttila 2004, 10–15)

Sateenkaari Koton yksi päätavoite on varhainen puuttuminen ja sitä toteutetaan muun muassa ennaltaehkäisevän perhetyön menetelmin. Sateenkaari Koto pyrkii toiminnassaan saamaan vanhemmat mukaan ja aktivoimaan heitä. Lisäksi Sateenkaari Koto Ry on projektiansa kautta pyrkinyt tukemaan perheitä ja heidän jaksamistaan, mm. projektissa Kasvuturve. (Junttila 2004, 15–17) Yhdistyksen verkkosivuilla puhutaan kasvatuskumppanuudesta, jota pyritään arjessa toteuttamaan kunnioittamalla vanhempien läsnäoloa ja osallisuutta. Vanhemmat ovat aina tervetulleita päiväkotiin. Lisäksi tenavatunteja pidetään säännöllisesti, jotta vanhemmat ja lapsen omahoitaja voivat keskustella rauhassa. Lisäksi joka vuosi järjestetään erilaisia tapahtumia, joihin koko perhe on tervetullut. (Sateenkaari Koto b 2012)

3 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA PÄIVÄHOIDOSSA

3.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat tekijät

Varhaiskasvatusta ohjaavat valtakunnallisesti lait lasten päivähoidosta sekä esiopetuksesta. Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset määrittelevät yhteiskunnan valvoman varhaiskasvatuksen periaatteet ja kehityskohteet. Sisältöä, laatua ja kunnallisia suunnitelmia ohjaavat sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet että esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Kunnallisesti varhaiskasvatusta ohjaavat erilaiset kunnan omat linjaukset ja strategiat, kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma sekä yksiköiden omat suunnitelmat. (Stakes 2005, 8-9)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet perustuvat valtioneuvoston hyväksymiin valtakunnallisiin linjauksiin. Perusteiden tavoitteena on edistää varhaiskasvatusta ja sen toteutumista yhdenvertaisesti, ne ohjaavat sisällön kehittymistä ja luovat edellytyksiä laadulle. Lisäksi tavoitteena on lisätä ammatillista tietoisuutta ja vanhempien osallisuutta. Moniammatillisen yhteistyön kautta on mahdollista muodostaa lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista edistävä kokonaisuus. (Stakes 2005, 7) Valtioneuvosto on vuonna 2002 antanut ohjesäännön, jonka pohjalta valtakunnalliset linjaukset on tehty. Ohjesäännössä todetaan, että tavoite on kehittää sisältöä ja laatua, kasvatuskumppanuuden toteutumista sekä moniammatillista yhteistyötä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002)

Valtioneuvosto linjaa myös, että tavoitteiden tulee olla lapsi- ja perhelähtöisiä sekä palvelukokonaisuuden tulee määräytyä lapsen ja perheen tarpeen mukaan. Valtioneuvoston mukaan varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta, joka edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuspalvelut tukevat vanhempia kasvatustehtävässään. Palvelut koostuvat hoidosta, opetuksesta ja kasvatuksesta. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista ja lapsen

leikki on sen keskiössä. Varhaiskasvatuksen taustalla on lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen. (Sosiaali- ja terveysministeriön 2002)

Mannerheimin lastensuojeluliiton eli MLL:n (Kuuskoski 2005) mukaan valtakunnalliset linjaukset varhaiskasvatuksessa on hyvä ja tärkeä sisällöllistä toteutumista ohjaava väline. Se tukee lasten tasavertaisuutta ja lasten ihmisarvoa. MLL korostaa, että arvojen lähtökohtana on lapsen itseisarvon luonne. MLL näkee lapset aktiivisina vaikuttajina ja toimijoina ja heidän mielestään varhaiskasvatuksessa tulee huomioida juuri lapsen kasvun ja kehityksen kokonaisvaltaisuus. Lapsen hyvinvointiin kuuluu perustarpeiden tyydyttäminen, arvostus ja hyväksyntä. MLL pitää tärkeänä, että nämä asiat on huomioitu varhaiskasvatussuunnitelman linjauksissa ja huomiota on kiinnitetty myös kasvattajan rooliin ja ominaisuuksiin. (Kuuskoski 2005)

3.2 Varhaiskasvatuksen perusteet käytännössä

Koska varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia, lapsen perustarpeista huolehditaan sekä terveyttä ja toimintakykyä vaalitaan. Varhaiskasvatus on kokonaisuus, joka suppeasti muodostuu hoidosta, opetuksesta ja kasvatuksesta. Lasten hoitoon sisältyy sekä perushoito että hoiva. (Koivunen 2009, 11) Osa-alueiden merkitykset vaihtelevat lapsen iän ja tilanteen mukaan, kuitenkin varhaiskasvatuksessa kaikki lähtee hoivasta. Lapsen saadessa osansa kaikista osa-alueista, hänen ajattelunsa, vuorovaikutustaitonsa ja minäkäsitteyksenä kehittyä. (Stakes 2005, 7; 15–16) Laajasti ajateltuna perustehtäviin kuuluu myös vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, verkostotyö sekä lastensuojelun tukitoimi. Verkostotyön merkitys korostuu, kun kyseessä on lapsi, jonka kehitys poikkeaa normista. Verkostotyö on tarpeen esimerkiksi lapsen kehityksen viivästyessä tai epäiltäessä oppimisvaikeuksia. Kaikki perustehtävät kuitenkin limittyvät toisiinsa. (Koivunen 2009, 11–13)

Työntekijällä on suuri osuus varhaiskasvatuksen toteutumisessa. Varhaiskasvatuksen työntekijän, kasvattajan, tulee työssään huomioida omat arvot, asenteet ja eettiset periaatteet. Kasvattajalla tulee olla kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja

tarpeisiin, kasvattajien tulee luoda puitteet osallisuudelle ja yhteenkuuluvuudelle. Työntekijän kontolla on suunnitella ja toteuttaa ympäristö, jossa huomioidaan lapsen tarpeet ja lasta kannustetaan omatoimisuuteen. Työntekijöiden tulee kehittyä ja aktiivisesti arvioida omaa toimintaansa sekä työyhteisöään. (Stakes 2005, 16–17) Jokainen kasvattaja on kuitenkin erilainen ja kaikkien tapaan toimia vaikuttavat monet tekijät. Näitä ominaisuuksia ovat muun muassa persoonalliset ominaisuudet, tietotaito sekä omat asenteet ja kokemukset. Tärkeää on se, osaako kasvattaja vastata lapsen yksilöllisiin tarpeisiin lapselle sopivalla tavalla. (Koivunen 2009, 119)

Fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset, toiminnalliset, pedagogiset ja kulttuuriset toimintaympäristöt muodostavat koko päivähoidon toimintaympäristön (Koivunen 2009, 179). Kaikin tavoin innostava ympäristö kannustaa oppimiselle, herättää mielenkiintoa, kokeilunhalua ja uteliaisuutta. Ympäristössä on huomioitava toiminnallisuus ja esteettisyys, jotta lapset pystyvät leikkimään, tutkimaan, liikkumaan, toimimaan ja ilmaisemaan itseään. Ympäristöä suunniteltaessa on mahdollista miettiä tiloja pienryhmätoiminnan, vuorovaikutuksen ja vertaisryhmien kautta. (Stakes 2005, 17–18) Arvioidessa toimintaympäristöjä huomioidaan se, miten kunkin lapsen yksilöllisiä ja koko ryhmän yhteisiä tarpeita huomioidaan. (Koivunen 2009, 179)

Osana varhaiskasvatusta on myös kielenkehitys. Pieni lapsi ilmaisee tarpeensa kehollisesti: elein, ilmein ja liikkein. Lapsi tarvitsee rinnalleen aikuisen, joka ymmärtää hänen kommunikointiaan. Lasta kannustetaan vuorovaikutukseen, kehitetään myönteistä minäkuvaa sekä itsensä hyväksymistä. Toimintarutiinien kautta lapsi oppii erilaisiin tilanteisiin liittyvää kieltä. Kasvaessaan lapsi oppii kieltä myös leikkiessään ja kuuntelemalla erilaisia riimejä ja loruja. Lapset oppivat kielellisiä taitoja myös kuuntelemalla tai kertomalla satuja. Lapset tarvitsevat aikuista kannustamaan ja ohjaamaan oppimistaan sekä näyttämään sosiaalisia ja kulttuurisia tapoja. (Stakes 2005, 19–20) Leikki on tärkeässä osassa lapsen kielellisessä kehityksessä (MLL 2012)

MLL korostaa ajallemme tyypillistä osaamisen ja tietämisen arvostamista. Jo pienten lasten kohdalla odotetaan tiedollista ja taidollista kehitystä, jotta he pär-

jäisivät yhteiskunnassa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on lähestyä tätä tavoitetta lapsilähtöisesti ja ymmärtäen lasta. Suunnitelmassa huomioidaan lapsen uteliaisuus ja halu oppia aistien ja leikin kautta. Lapset tarvitsevatkin vapaata, ohjaamatonta leikkiä ja tajunnanvirrantapaista orientoitumista tilanteisiin. (Kuuskoski 2005)

Kun toimitaan lapselle ominaisin tavoin, vahvistetaan hänen hyvinvointiaan, käsitystä itsestä sekä lisätään osallistumismahdollisuuksia. Lapsille tyypillisiä tapoja toimia ovat liikkuminen, leikkiminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen. Leikki on sosiaalista ja opettavaa toimintaa. Jokaisella lapsella on erilainen käsitys siitä, mitä leikki on. (Stakes 2005, 20–25) Leikin avulla lapset oppivat emotionaalisia, sosiaalisia ja kognitiivisia taitoja. Leikin ohella lapset oppivat syy-seuraus ajattelua, luovaa ajattelua, ongelmanratkaisutaitoja sekä joustavaa yhdistelemistä. Samalla myös esineiden käsittely- ja toimintatavat selkeytyvät, yhteistoimintataidot kehittyvät ja lapset oppivat noudattamaan sääntöjä. (MLL 2012)

Eri-ikäiset lapset leikkivät eri tavoin ja leikkejä on eri ”lajeja”: sääntöleikkejä, kuvitteluleikkejä ja niin edelleen. Liikkuessaan lapset ajattelevat, ilmaisevat tunteitaan, oppivat ja kokevat. (Stakes 2005, 20–25). Leikin ohella lapset oppivat myös tunteiden säätelyä, sosiaalista vuorovaikutusta, moraalia, arvoja sekä vastaanottamaan empatiaa. Leikkiessään lapsen itseluottamus voi parantua ja hän alkaa luottaa enemmän omiin kykyihinsä. (MLL 2012) Lapset oppivat liikkumalla hallitsemaan ja tuntemaan omaa kehoaan. Tutkiessaan lapset tyydyttävät uteliaisuuttaan, kokevat osallisuutta sekä ovat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Taiteellisen ilmaisun kautta lapset oppivat muotoja, värejä, tuoksua, ääniä ja tuntemuksia. (Stakes 2005, 20–25) Kuitenkaan lapset eivät leiki opiakseen. Leikki on lasten tapa käsitellä heidän näkemiään, kuulemiaan ja kokemiaan asioita. (Seurakuntien lapsityön keskus 2012)

Varhaiskasvatuksella on useita sisältöjä, joiden välistä tasapainoa voidaan tarkastella muutamien perusmuotojen avulla. Näitä perusmuotoja ovat erilaiset orientaatiot, joiden tarkoituksena on sellaisten välineiden ja valmiuksien hankkiminen, joiden avulla lapsi kykenee perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan

ympäröivä maailmaa. Jokainen orientaatio ilmaisee luovuutta, harjaannuttaa mielikuvitusta, kriittistä ajattelua, omia ratkaisumalleja sekä jalostaa tunteita ja suuntaa toimintaa itselleen ominaisin keinoin. (Stakes 2005, 26–29) Seurakuntien lapsityön keskuksen Internet-sivuilla (2012) erilaiset orientaatiot perustuvat siihen, että erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa lapsi oppii koko ajan uutta. Orientaatiot ovat ikään kuin kehykset, jotka hahmottelevat, millaisia kokemuksia ja ympäristöjä kannattaa etsiä, muokata ja tarjota lapsien toimintaa vasten (Seurakuntien lapsityön keskus 2012).

Varhaiskasvatuksen keskeisiä orientaatioita on kuusi. Matemaattinen orientaatio on leikinomaisissa tilanteissa opittava vertaaminen, päättelyminen ja laskeminen. Matematiikkaa on kaikkialla ympärillämme ja se on osa jokapäiväistä toimintaa. Luonnontieteellinen orientaatio on puolestaan kokeellisin menetelmin tutustumista syy-seuraus-tyyppisiin vaikutussuhteisiin sekä luonnonilmiöihin ja -eliöihin. Luonnontieteelliseen orientaatioon kuuluu myös ympäristön kunnioittaminen, kestävä kehitys sekä jokamiehen oikeudet. Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio on tutustumista menneisyyteen ja nykyisyyteen. Tähän kuuluvat myös perinteet ja tiedot kotiseudusta. (Stakes 2005, 26–29; Varhaiskasvatusta Etelä-Savossa 2012)

Esteettinen orientaatio on aistien, intuition ja kuvittelun kautta opittavat arvostukset, asenteet ja näkemykset. Lapset oppivat arvostamaan kauneutta ympärillään, samoin he oppivat hyvät käytöstavat. Eettinen orientaatio on sitä, että lapset oppivat hahmottamaan arvot ja normit sekä oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon, kunnioituksen ja vapauden. Tähän kuuluu myös toisten kunnioitus, rehellisyyttä sekä anteeksiannon opettelua. Uskonnollis-katsomukselliseen orientaatioon kuuluvat uskonnolliset, hengelliset ja henkiset asiat ja ilmiöt. (Stakes 2005, 26–29; Varhaiskasvatusta Etelä-Savossa 2012)

Orientaatioiden saaminen varhaiskasvatukseen vaatii kasvattajalta aina tietoa lapsen kehityksestä ja osaamisesta, tietoa lapsiryhmästä sekä tuntee toimintaympäristö ja -olosuhteet. Kun valinnat ovat onnistuneita, alkaa lapselle kehittyä käsitys perustaidoista. Orientaatiot ovat osa arkea ja niihin liittyvät aiheet, ilmiöt ja sisällöt tuodaan lähiympäristöön ja konkreettisiksi kokemuksiksi. Osana

tuttua ja turvallista arkea lapset pääsevät tekemään omia havaintoja ja muodostavat käsityksiä. Lapsille ei aseteta suoritusvaatimuksia orientaatiokohtaisesti vaan lapsen omilla kiinnostuksilla on suurempi merkitys. Orientaatio antavat kuitenkin kasvattajille suuntaa siitä, mitä kaikkea varhaiskasvatuksessa tulee huomioida. (Stakes 2005, 27)

3.3 Luontokasvatus varhaiskasvatussuunnitelmissa

Laissa lasten päivähoidosta (1983) päivähoidon tehtäväksi määritellään lasten kasvun tukeminen yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen. Oulun kaupungin Päivähoidon kestävän kehityksen toimintaohjelma (2006, 9) listaa painopistealueiksi sen, että luontokasvatuksessa edetään kokemuksista oivalluksiin, lähiympäristöstä sekä päiväkodin jätteistä huolehtimiseen.

Harjulan artikkelissa (2005) todetaan, että varhaiskasvatuksessa oleellisinta ovat kokemukset, sillä lapset oppivat kokemuksen kautta. Toisinaan on toki tarpeen puhua ympäristöasioista erikseen. Artikkelin mukaan ympäristökasvatuksessa oleellisinta on arkinen toiminta, jossa vastuullisiin käytäntöihin tutustutaan ja totutaan jo pienenä. Ympäristökasvatus on enimmäkseen arvojen opettamista ja siihen liittyy vahvasti yhteistyö päivähoidon ja kodin välillä. (Harjula 2005)

Ylläkin mainittu luonnontieteellinen orientaatio on yksi luontokasvatusta sanelevista valtakunnallisista linjauksista. Tähän orientaatioon kuuluu läheisesti kokeilu, havainnointi ja tutkiminen. Luonto on lapselle oiva leikkiympäristö. Luonnossa lapset oppivat syy-seuraussuhteita ja oppivat näkemään oman toiminnan vaikutukset kestävään kehitykseen. Luonnontieteellisen orientaation tavoitteena on, että lapset oppivat tuntemaan luonnon, sen kauneuden ja vuodenaajat. Tavoite on, että lapset oppivat kunnioittamaan, arvostamaan ja säästämään luontoa. Lapsien on tarkoitus oppia näkemään itsensä osana ympäristöä sekä oppia sen monimuotoisuus, rauha ja kauneus liikkumalla luonnossa. Lisäksi tavoite on opettaa lapset huomioimaan myös toiset ihmiset, liikenne ja vaaratekijät. (Hyvinkään kaupunki 2012)

Kasvattajalla on oma erityinen roolinsa orientaation toteutumisessa. Kasvattajan tulee opastaa lasta ymmärtämään luonnon eri ilmiöitä ja niihin vaikuttavat tekijät. Kasvattajan tulee opettaa lasta ympäristöä kunnioittavaan elämänasenteeseen. Kasvattajalla tulee olla taitoa saada lapset käyttämään kaikkia aistejaan ja mahdollistaa apuvälineiden käytön. Kasvattajan tehtävä on myös saada lapset miettimään kierrätykseen ja jätteiden lajitteluun liittyviä seikkoja. (Hyvinkään kaupunki 2012)

Metsämörri-toiminta on yksi luontokasvatuksen muoto. Metsämörri-toimintaa ohjaa leikki, luonnon tutkiminen ja luonnosta huolehtiminen. Alun perin Ruotsista lähtöisin oleva toiminta on saapunut Suomeen vuonna 1998. Metsämörri-toiminnan tavoite on herättää lasten luonnollinen kiinnostus luonnonsuojeluun. Tutustumalla luontoon eri sääillä ja eri vuodenaikoihin, lapset oppivat nauttimaan luonnosta omaehtoisesti. (Metsämörrikirjat 2012)

3.4 Vihreä lippu

Vihreä Lippu – ohjelma on lasten ja nuorten kestävän kehityksen työkalu. Toiminnassa käsitellään kestävää kehitystä ekologisesta, sosiaalisesta, kulttuurisesta ja taloudellisesta näkökulmasta. Toiminta tarjoaa tavoitteellisen ja järjestelmällisen kehittämismallin päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen ympäristöasioihin. Vihreä lippu – ohjelma on kansainvälinen ja Suomessa sen toiminnasta vastaa Suomen ympäristökasvatuksen seura sekä Natur och Miljö r.f. Vihreä lippu – toiminnan periaatteita ovat lasten osallisuus toiminnan suunnitteluun ja arviointiin, yhteistyössä toimiminen ympäröivän yhteiskunnan kanssa (erityisesti päivähoidon vanhemmat ovat suuri yhteistyöryhmä), ympäristökuormituksen vähentäminen, kestävän kehityksen tuominen arkipäivään sekä pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus. (Manninen ym. 2008, 1)

Toiminta aloitetaan ilmoittautumalla toimintaa Suomen Ympäristökasvatuksen Seuraan. Tässä vaiheessa osallistujat saavat tunnukset netistä löytyvään Vihreä Lippu – kansioon, josta löytyy paljon lisä vinkkejä. Ensimmäinen todellinen askel on ympäristöraadin perustaminen. Tähän raatiin kuuluu lapsia, henkilö-

kuntaa ja vanhempia. Raati toimii yhden projektin ajan ja sen tehtävänä on suunnitella, ohjata ja arvioida toimintaa. Tämän lisäksi henkilökunta muodostaa tiimin, joka on vastuussa toiminnasta. Näiden jälkeen on vuorossa teeman valinta. (Manninen ym. 2008, 1-4; Suomen ympäristökasvatuksen seura 2012)

Aluksi valitaan joku perusteemoista: vesi, energia tai jätteiden vähentäminen. Valinnan jälkeen suoritetaan alkukartoitus. Kartoituksen jälkeen muodostetaan tavoitteet toiminnalle. Tavoitteiden pohjalta tehdään toimintasuunnitelma, joka ohjaa toimintaa. Yhden teeman mukaisesti toimitaan yhden lukuvuoden ajan. Sen jälkeen on aika tehdä loppukartoitus ja raportti. Jos toiminta on sujunut suunnitellusti ja se täyttää vihreä lippu – toiminnan kriteerit, myönnetään siitä vihreä lippu. Toimintaa voidaan jatkaa eri teemoja käsitellen useampia vuosia. Näitä teemoja ovat yllä mainittujen lisäksi lähiympäristö, kestävä kulutus ja yhteinen maapallo. (Manninen ym. 2008, 1-4; Suomen ympäristökasvatuksen seura 2012)

Vihreä lippu – toiminta on osa kansainvälistä Eco-Schools – ohjelmaa. Eco-Schools toiminnasta vastaa Foundation for Environmental Education. Vuonna 2008 Vihreä lippu – toimintaa oli 40 maassa ympäri maailman. (Suomen ympäristökasvatuksen seura 2012) Vuodesta 1999 kaikki Suomen päiväkodit, koulut ja oppilaitokset ovat voineet osallistua toimintaan ja vuonna 2008 osallistuneita yksiköitä oli jo 200. Ohjelma on tavoittanut siis yli 40 000 lasta ja nuorta sen olemassaolon aikana. Koska monet lapset ja nuoret ovat saaneet ympäristökasvatusta, on se levinnyt myös moniin perheisiin ja koteihin. (Manninen ym. 2008, 5-6)

Kouluissa oppilaita pitää olla mukana raadissa vähintään 2/3, mutta päivähoidossa raadin lapsimäärää ei ole määriteltä yhtä tarkasti. Päiväkoteihin ohjeistus on, että raadin on oltava lapsienemmistöinen. Lapset ja päiväkodin henkilökunta ovat oleelliset toimijat, mutta vanhempien osallisuus nähdään arvona. Myös kummivaikuttajat, jotka tukevat toimintaa, nähdään etuna. Jos vanhemmat eivät ole toimijoita, heidät nähdään tärkeinä yhteistyötahoina. (Manninen ym. 2008, 12–13; 22)

Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa on puhuttu ympäristökasvatuksesta, mutta sen rinnalla on alettu puhua kestävästä kehityksestä. Kestävän kehityksen periaate on opettaa ja muokata yhteiskunnan tapoja ympäristöä säästävämpiin tapoihin ja päämääränä on ympäristön ja ihmisen hyvinvointi. Kestävä kehitys sisältää juuri edellä mainitut Vihreän lipun näkökulmat: sosiaalinen, ekologinen, taloudellinen ja kulttuurinen. Ekologinen kestävä kehitys tarkoittaa pyrkimyksiä hidastaa ilmastonmuutosta, biologisen monimuotoisuuden turvaaminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys tavoittelee hyvinvoinnin edellytyksiä sukupolvelta toiselle. Taloudellisesti kestävä kehitys tarkoittaa sitä, että kulutetaan ympäristövastuullisesti eli minimoidaan luonnonvarojen sekä energian käyttöä. (Järvinen ym. 2009, 109–110)

Varhaiskasvatuksessa kestävä kehitys tulee mukaan tiedon, kokemuksien, elämyksien ja toiminnan kautta. Tavoitteena on, että lapset kasvavat ymmärtämään kestävä elämäntavan periaatteet ja omalla toiminnallaan pyrkivät edistämään sitä. Varhaiskasvatuksessa tavoitteeseen pyritään käytännön kautta: haistellen, maistellen ja kuunnellen. (Järvinen ym. 2009, 109–111)

4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA

4.1 Kasvatuskumppanuuden historiaa

Marjatta Kekkonen kuvaa tuoreessa väitöskirjassaan Kasvatuskumppanuus puheena – varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päiväkodin diskursiivisilla näyttämöillä (2012, 42), kasvatuskumppanuutta vanhempien ja henkilöstön tietoiseksi sitoutumiseksi toimimaan yhdessä lapsen parhaaksi. Väitöskirjassaan Kekkonen kuvaa yhteistyön erilaisia muotoja aina 1900-luvun puolivälin tienoilta nykypäivään. Sotien jälkeisen ajan yhteistyötä leimasi valistamisen periaate, päivähoidossa valistettiin vanhempia ja valitus muotoili yhteistyön. (Kekkonen 2012, 33–34.)

Sotien jälkeen tavat toimia yhdessä ovat muuttuneet ja eri vaiheiden kautta on päädytty nykyisin vallalla olevaan käsitykseen kasvatuskumppanuudesta. Taakse on jäänyt asiantuntijalähtöisyys, lapsilähtöisyys ja perhelähtöisyys. Toki näiden kaikkien vaiheiden vaikutus näkyy nykyisessäkin yhteistyön käsityksessä, mutta kasvatuskumppanuudessa roolit määritellään tasa-arvoisiksi, mutta tehtäviltään erilaisiksi. Kasvatuskumppanuus rakentuu vuorovaikutukselle ja se mahdollistaa vanhempien osallistumisen myös varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Kasvatuskumppanuus perustuu yhteistyölle, jonka mukaan vanhemmat ja varhaiskasvattajat jakavat tietoa lapsesta ja toimivat yhdessä lapsen parhaaksi. (Kekkonen 2012, 34–43.)

Poikonen ja Lehtipää (2009, 72) tuovat esille vanhempien muuttuneet roolit. Heidän mukaansa 1980- ja 1970-luvulla vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välisessä yhteistyössä korostettiin työntekijän asiantuntijuutta ja ammatillisuutta. 1990-luvulla yhteistyötä kodin ja päivähoidon välillä kuvaavat termit asiakaskeskeisyys ja asiakkaan asiantuntemus. Tällä hetkellä (2010-luvulla) puhutaan tasavertaisesta suhteesta, kasvatuskumppanuudesta. Tutkimusten mukaan toimivalla yhteistyöllä on positiivinen vaikutus lapsen kehityk-

seen. (Poikonen & Lehtipää 2009, 72) Karilan (2003, 59) yhteistyöstä voidaan puhua kumppanuutena, kun kunnioitus on molemminpuolista, kun vanhemmilla ja kasvattajilla on yhteisiä tavoitteita ja kun molemmilla osapuolilla on olennaista tietoa lapsesta.

Kansainvälisesti kasvatuskumppanuus on ollut vallalla jo pidempään, jo vuonna 1967 Plowdenin raportissa mainitaan vanhempien osallisuudesta. Raportin mukaan vanhempien osallisuudella autetaan lapsia päiväkodin arjessa. (Foot ym. 2002, 6) Vuonna 2001 Suomen kuntaliitto käynnisti hankkeen nimeltä Kasvatus tulevaisuuteen. Hankkeeseen osallistuneet kunnat (25) saivat toteuttaa kasvatusyhteistyötä vapain käsin. Hankkeen tavoitteena oli luoda hyvinvoinnin edellytykset kaikille lapsiperheille. Työskentelytavat, joita hankkeessa oli käytetty, painottivat turvallisuutta, johdonmukaisuutta sekä kasvattajien välistä yhteistyötä. (Salminen 2000, 11–12)

Laki lasten päivähoidosta antaa suuntaviivat siitä, miten vanhempien kanssa tulisi toimia yhteistyössä. Lain kohdassa 2 a § (1973/1983) todetaan, että päivähoidon tulee tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja yhdessä kodin kanssa edistää lapsen tasapainoista kehitystä. Valtioneuvoston periaatepäättös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista vuonna 2002 oli merkittävä sysäys kohti vanhempien osallisuutta lisäävää varhaiskasvatusta (Poikonen & Lehtipää 2009, 73). Stakesin Varhaiskasvatussuunnitelman Perusteet (2005, 31) pohjautuu valtakunnallisiin varhaiskasvatuksen perusteisiin ja antaa ohjeistuksia vanhempien osallisuudesta varhaiskasvatuksessa.

Koko kasvatuskumppanuuden pohjalla on lapsen oikeuksien yleissopimus (Lapsen oikeuksien yleissopimus 1991). Yleissopimuksen 18. artikla ilmaisee selvästi, että vanhemmat ovat ensisijaisesti vastuussa lapsensa kasvatuksesta ja kehityksestä. Sopimukseen sitoutuneet valtiot ovat velvollisia antamaan vanhemmille tarvittavaa apua ja tarjoamaan päivähoitoa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan kasvatuskumppanuuden taustalla on juuri lapsen oikeuksien yleissopimuksen pyrkimys parantaa perheen ja palveluiden yhteistoimintaa. Samassa yhteydessä todetaan, että lapsella on oikeus yhteisvastuulliseen kasvatuskumppanuuteen. (THL 2012).

4.2 Kasvatuskumppanuus päivähoidon arjessa

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Keskeisiä edellytyksiä toimivuudelle ovat luottamus, kunnioitus ja tasavertaisuus. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatustavastuu ja laadukain tieto lapsesta, yhteistyössä ammattilaisen osaamisen ja tiedon kanssa on mahdollista toimia lapsen tarpeita kunnioittaen. Varhaiskasvatuksen henkilöstön kannalta on oleellista, että vanhemmille luodaan mahdollisuuksia osallistua lapsensa varhaiskasvatukseen muun muassa järjestämällä kasvatuskeskusteluita. Tällä pyritään luomaan avoin ja hyväksyvä ilmapiiri, jossa on tukea lasta ja tehdä kokonaisvaltaista työtä. (Stakes 2005, 31–32; Poikonen & Lehtipää 2009, 73)

Varhaiskasvatuksessa toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelmaan. Jokaisen yksikön henkilöstö laatii oman suunnitelmansa, mutta kasvatuskumppanuuden toteutuessa myös vanhemmat ja lapset pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan sen sisältöön. Erityisen tärkeä rooli vanhemmilla tulisi olla laadittaessa jokaisen lapsen yksilöllistä suunnitelmaa. Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatuksen alkaessa oma suunnitelma, jota sitten tarkastellaan ja arvioidaan kasvatuksen edetessä. Vanhemmilla on oikeus ilmaista toiveitaan ja tietoaan lapsesta, henkilökunta puolestaan vastaa kokonaisuuden toimivuudesta ja yhtenäisyydestä. Suunnitelman laadintaan on myös mahdollista ottaa mukaan lapsi, mutta tämä on tapauskohtaista. (Stakes 2005, 32–33)

Kaskelan ja Kekkosen kirjassa Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen (2006, 17) kuvaa kasvatuskumppanuutta: kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi tasavertaisessa vuorovaikutuksessa. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että vanhemmat pääsevät vaikuttamaan suunniteluun ja arviointiin sekä lapsen asioista puhumisen avoimuus ja päivähoidon ja kodin välillä. Yhtenä tavoitteena nähdään myös se, että yhteistyössä on mahdollista havaita erityisen tarpeet ja puuttua niihin ajoissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17–18.) Tavoitteena on

myös, että erimielisyydet voidaan kohdata ilman vastakkainasettelua (Järvinen ym. 2009, 119). Keyes (2002) puolestaan esittää, että huolenaiheiden rinnalla ollaan tekemisissä muun muassa arvojen ja kulttuurin kanssa, joten tarvitaan molemminpuolista kykyä huomioida ne yhteistyössä.

Kaskela ja Kekkonen jatkavat vielä toteamalla, että kumppanuudessa asiantuntija tuo suhteeseen tietojaan ja osaamistaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Varhaiskasvattajan tulee jakaa tietoa lapsesta perheille kunnioittavasti, asiallisesti ja arkisesti. Kasvattajan tulee myös mahdollistaa vanhemman tuleminen kuuluiksi. Lisäksi vanhempien osallisuutta lasten päivähoidon pitäisi lisätä. Tämä onnistuu muun muassa lisäämällä tilaisuuksia keskustella ja vaikuttaa. Tämä voidaan nähdä niin, että päivähoitopaikan lisäksi perheillä on oikeus myös muihin palveluihin. Vanhemmalla on oikeus tietää ja tuntea lapsena päivähoitopaikka. Tähän vaikuttaa se, millaista tietoa päivähoidosta annetaan sekä miten perheiden ääni päivähoidossa kuuluu. Useasti vanhemmat saavat tietoa päivähoitosta, mutta päivähoito ei saa tietoa perheestä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 19–21; 25–27.)

Kasvatuskumppanuuden pitäisi alkaa jo ennen päivähoidon aloitusta, sillä alku luo puitteet jatkotyöskentelylle. Kasvatuskumppanuuden tärkeä mittari on se, kuinka hyvin vanhemmat kokevat saavansa osallistua ja vaikuttaa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 19–21; 25–27) Poikonen ja Lehtipää (2009, 81–82) toteavat, että pelkät tuomis- ja hakemistilanteet eivät luo riittäviä puitteita tähän, vaan tarvitaan lisäksi keskusteluaikaa, esimerkiksi kasvatustilaukset, joiden aikana asioihin voidaan syventyä tarkemmin. Järvinen ym. (2009, 119) mukaan kasvatuskumppanuus on parasta, kun kaikki osapuolet oppivat, voivat muuttaa asenteitaan ja mielipiteitään.

Järvinen ym. (2009, 34–35) toteavat, että kasvatuksen lähtökohtana tulisi olla lapsen tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Heidän mukaansa kasvattajan tulisi pyrkiä tutustumaan lapseen ja hänen perheeseensä sekä osata havainnoida ja kuunnella lasta. Kirjassaan Varhaiskasvatusta ammattitaidolla he toteavat, että tähän kasvattajat voivat päästä vain yhteistyössä vanhempien kanssa. Erityisesti päivähoitoa aloitettaessa tulisi saada paljon tietoa lapsesta ja tutustua hä-

nen perheeseensä. He näkevät, että varhaiskasvatus on yhteistyöhanke, jossa osapuolilla on yhteinen kasvatustehtävä, yhteiset arvot ja yhteinen toiminta. (Järvinen ym. 2009, 34–35, 120)

4.3 Kasvatuskumppanuuden kulmakivet

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat tietyt periaatteet. Näitä ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Näitä periaatteita tulee noudattaa vanhempia kohdatessa. Kohtaamisia tulee päivittäin heti hoidon aloituksesta lähtien. Jo tutustumiskäyntien ja aloituskeskustelujen aikana tulee varhaiskasvattajan huomioida nämä periaatteet. Kasvatuskumppanuuden tärkeitä areenoja ovat päivittäiset kohtaamiset sekä erilaiset kasvatustilanteet, joissa vanhemmille jaetaan tietoa lapsen päivästä sekä vanhemmat kertovat lapsesta kotiympäristössä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–46.) Myös Järvinen ym. (2009, 118–119) toteavat, että kasvatuskumppanuuden kulmakivenä on molemminpuolinen kunnioitus, luottamus ja avoin dialogi ja että se on aktiivista, sitoutunutta, vastavuoroista ja vilpittöntä.

Vuorovaikutus on monivivahteinen käsite, joka kattaa alleen yksilöiden, yhteisöjen, organisaatioiden ja kulttuurien välisen vuorovaikutuksen. Jokainen vuorovaikutustilanne on erilainen ja eri osapuolet tuovat siihen vaihtelua. Vuorovaikutukseen vaikuttavat monet tekijät kuten yksilöiden ominaisuudet, osapuolten väliset suhteet sekä tilanne. Nämä yksistään eivät kuitenkaan selitä vuorovaikutustilannetta vaan jokaisella tilanteella on oma dynamiikkansa. Vuorovaikutuksessa sekä asiakkaalla että ammattilaisella on tärkeä rooli vuorovaikutuksen onnistumisen kannalta. (Mönkkönen 2007, 15–16.)

Dialogi

Vuorovaikutustapoja on erilaisia, näitä ovat muun muassa asiantuntijakeskeisyys, asiakaskeskeisyys ja dialogi. Aina omaa toimintaansa ei tiedosta vuorovaikutustilanteessa vaan saattaa toimia omien pyrkimysten vastaisesti. Asiantuntijakeskeisyys vuorovaikutuksessa tarkoittaa sitä, ettei asiakasta välttämättä

kuulla tai työntekijä tekee päätökset, luokitukset ja määritykset itse. Asiakas-keskeisyys puolestaan huomioidaan lähinnä asiakkaan toiveet ja näkemykset ja työntekijän ammatillisuus unohtuu. Dialogisuus puolestaan perustuu käsitykseen, jossa molemmat osapuolet ovat tasavertaisia ja yhdessä toimivat ratkaisun hyväksi. Sosiaalialalla erilaisia vuorovaikutustyyliä käytetään erilaisissa asiakaskohtaamisissa. Esimerkiksi lääkärinvastaanotolla ja lapsen erityisestä tuesta sovittaessa ovat tunnelmat ja vuorovaikutustilanteet erilaiset. (Mönkkönen 2007, 17–19.)

Dialogisuus eroaa keskustelutilanteesta, sillä keskustelu saattaa olla muodollista, pinnallista tai paikallaan pysyvää. Dialogisuuden yksi tärkeä elementti on vastavuoroisuus, jossa osapuolet luovat tilanteet ja vaikuttavat sen etenemiseen. Asiakastyössä se tarkoittaa, että edetään yhteisymmärryksessä. (Mönkkönen 2007, 86–87.) Kaskela ja Kekkonen puhuvat dialogisuudesta yhtenä kasvatuskumppanuuden osana. Heidän mukaansa dialogisuuden avain on kuulemisessa. He toteavatkin, että vain kuulevassa suhteessa voi olla aitoa vuorovaikutusta. Dialogiseen vuoropuheluun mahtuu erimielisyyksiä, rehellisyyttä ja suorapuheisuutta, sillä sitä ohjaa tasavertaisuus, kuuleminen ja kunnioitus. Dialogisissa tilanteissa pohditaan, mietitään ja tutkitaan tilanteita ja ongelmia ja pyritään yhdessä löytämään niihin ratkaisuja. Sekä asiakkaalla että työntekijällä on omat roolinsa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38–39.)

Kuuleminen

Jotta perheiden toiveet ja tarpeet tulevat huomioiduksi päivähoidossa, on päivähoitoyksikön työntekijä osoitettava kiinnostusta ja halua kuunnella. Yksinkertaisimmillaan se on empaattista läsnäoloa, uskallusta kuulla perheitä ja hyvän ilmapiirin luomista. Jos päiväkodin työntekijä lähestyy perheitä saarnaamalla, luennoimalla, kritisoimalla ja olettamalla, perheet voivat sulkeutua ja lopettaa kuuntelemisen. Erilaiset ennakkokäsitykset ja oletukset voivat vaikeuttaa kuulemasta toisen asiaa. Toisaalta ne voivat myös vaikeuttaa sanottavan sanomista. (Davis 2003. 59, 61)

Avoin ja aito kiinnostus ilmaisee halua kuunnella ja ottaa tarpeet huomioon. Kiinnostus rohkaisee vanhempia ja helpottaa molemminpuolisen vuorovaikutussuhteen syntymistä. Kuuntelemalla on mahdollista oppia ymmärtämään toista ihmistä ja sitä kautta myös kunnioittamisen on mahdollista. (Kaskela & Kekkonen. 2006. 32.)

Kunnioitus ja luottamus

Poikonen ja Lehtipää (2009, 85) korostavat, että kasvatuskumppanuutta ei voi olla ilman kunnioitusta ja luottamusta. Luottamuksellisessa suhteessa yhteistyö on hedelmällisempää, toisaalta hyvin onnistunut yhteistyö luo luottamusta. Tutkimuksissa on todettu, että luottamus on välttämätöntä todellisen vuorovaikutuksen syntymiselle. Luottamusta voi olla erilaista, kognitiivista, emotionaalista sekä käyttäytymiseen liittyvää. (Poikonen & Lehtipää 2009, 85–86)

Kunnioittaminen on vanhempien hyväksymistä ehdoitta. Vanhempia ei luokitella vaan heidän mielipiteensä otetaan huomioon vaikka heidän kanssaan oltaisiin eri mieltä. (Davis 2003, 56–58; Kaskela & Kekkonen. 2006, 34–35.) Karila (2005) toteaaakin, että erilaisten näkemysten huomiointi arjessa ja niiden tiedostaminen luovat kunnioittavaa ilmapiiriä. Ammattilaiselle on tärkeää tunnistaa omat näkemyksensä ja havaita niiden heijastuvan työhön. Vasta sen jälkeen voimme pyrkiä arvostamaan erilaisia perheitä, joilla voi olla erilainen arvomaailma. (Karila 2005, 48)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni on alkukartoitus, jonka tavoitteena on selvittää vanhempien toiveita ja näkemyksiä Sateenkaari Koto Ry:n Vihreä lippu - toimintaan liittyen. Aluksi tutustuin tutkimukseeni mukaan tulevien päiväkotien Vihreä lippu – suunnitelmiin ja niihin pohjaten asetin tutkimuskysymykset. Lisäksi tutkimuskysymyksien laadintaan vaikuttivat päiväkotien ja toiminnanjohtajan toiveet sekä oma kiinnostukseni.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten Vihreä lippu-toiminnan tiedotus on toiminut kodin ja päiväkodin välillä?
2. Mitä odotuksia perheillä on Vihreä lippu-toiminnan suhteen ja miten toiminnan odotetaan vaikuttavan lasten kotona?
3. Toteutuuko kasvatuskumppanuus vihreä lippu – toiminnassa?
4. Miten perheet suhtautuvat toimintaan ja millaisia odotuksia heillä on jatkoon suhteen?

5.2 Tutkimuksen menetelmä

Tutkimukseni alkuvaiheeseen kuului tutkimusmetodin valinta. Tutkimus voi olla kvalitatiivinen (laadullinen, empiirinen) tai kvantitatiivinen (määrällinen, teoreettinen). Tuomi ja Sarajärvi (2003, 66–67) kertovat, että näkemys näistä on usein epämääräinen; toisinaan ne on kuvattu vastakohtina, välillä toisensa poissulkevana ja välillä vaihtoehtoina. Hirsjärvi ja Hurme toteavat teoksessaan Tutkimushaastattelu (2000, 21), että kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen usein nähdään täysin erillisenä. Toisaalta he myös kertovat, että toiset näkevät niiden yhdistämisen mahdollisena, toiset taas eivät (26–27). Kuitenkin sekä laadullinen että

määrällinen tutkimus voivat tutkia samaa aihetta, erot tulevat tavassa tarkastella; näkökulmassa ja analyysissa (Sarajärvi & Tuomi 2003, 20)

Enimmäkseen tutkimusotteeseen vaikutti tietenkin tutkimukseni sekä tutkimuskysymykset sekä tutkimani kirjallisuus. Hirsjärvi ja Hurme (2000, 13) sanovatkin, että lähtökohtiin vaikuttavat tutkimusongelma, tutkijan oma kiinnostus ja kirjallisuus. Näiden pohjalta totesin, että tutkimukseni perustuu siihen, että kvalitatiivinen tutkimus näkee totuutta tapahtumissa, joita ei voi toistaa ja jotka ovat yksilön kokemukseen perustuvaa. Metsämuuronen (2008, 11–14) tuo esille juuri tämän: kvantitatiivinen katsoo ”totuuden” olevan toistettavissa ja kvalitatiivinen tutkimus näkee puolestaan, että yksittäisetkin tapahtumat voivat olla totta. Tutkimukseni tulos kertoo tämän hetkisen näkemyksen, mutta tulos ei ole toistettavissa.

Päätin toteuttaa tutkimukseni laadullisena tutkimuksena, vaikka Tuomen ja Sarajärven (2003,8) mukaan kvalitatiivista tutkimusta pidetään usein suppeana. Kuitenkin Tuomen ja Sarajärven mukaan laadullinen tutkimus hakee edelleen muotoaan (2003, 8-9). Myös Metsämuuronen (2008, 9) toteaa, että kvalitatiivinen tutkimus on vaikeasti määriteltävissä, sillä sille ei ole omaa teoriaa eikä paradigmaa. Kuitenkin Tuomi ja Sarajärvi (2003, 24–25) toteavat, että kvalitatiivisella tutkimuksella on useita tieteenfilosofisia traditioita, jotka kytkeytyvät toisiinsa. Lisäksi tutkimuksen perustana toimii aina teoria ja teoria ovat olennainen osa tutkimusta, vaikka onkin moni-ilmiöinen käsite (Tuomi & Sarajärvi 2003, 17–19).

Tutkimuksessani pyrin saamaan selville, miten vanhemmat kokevat Sateenkaari Kodon Vihreä lippu – toiminnan. Laadullisella tutkimuksella voidaan antaa selaisille ryhmille, jotka sitä eivät muuten saa (Hakala 2001, 17). Vanhemmat eivät välttämättä saa ääntään kuuluviin lapsensa päivähoitopaikassa. Sateenkaari Kodon ja Vihreän lipun toimintaan kuuluu vanhempien huomioiminen, mutta todellisuus on saattanut hämärtyä työntekijöiden kohdalla. Tästä syystä ulkopuolisen tekemä tutkimus antaa erilaisia mahdollisuuksia vanhemmille.

Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 34) mukaan metodi tulee valita pohtimalla ongelmaa ja metodin soveltuvuutta siihen nähden. Huomioitava heidän mukaansa tulee kiinnittää taloudellisuuteen, tehokkuuteen, tarkkuuteen ja luotettavuuteen. Tuomi ja Sarajärvi (2003, 17) toteavat kvalitatiivisen tutkimuksen kattavan alleen hyvinkin erilaisia tutkimuksia. Toisaalta samoja metodeja voidaan käyttää myös kvantitatiivisessa tutkimuksessa, Tuomi ja Sarajärvi (2003, 73) löytävät erona sen, että mitä strukturoidumpi tutkimus on, sitä todennäköisemmin se on kvantitatiivinen ja mitä vapaampi tutkimus on, sitä kvalitatiivisempi tutkimus on. Yleisimpiä tutkimusmenetelmiä ovat sekä Tuomen ja Sarajärven (2003, 73) että Metsämuurosen (2008, 14) mukaan havainnointi, haastattelu, kysely ja tekstianalyysi.

Valitsin tutkimusmetodikseni haastattelun. Ennen tutkimuksen aloittamista mietin myös kyselyn laatimista, mutta pohdittuani vaihtoehtoja sekä haittoja että etuja, päädyin haastatteluun. Haastattelun etuja ovat mahdollisuus motivoida haastateltavaa, kysymysten tulkinta, selittäminen ja täsmentäminen, parempi tavoitettavuus sekä mahdollisuus vuorovaikutukseen. Etuina nähdään myös haastateltavan merkityksen korostaminen sekä arkojen ja vaikeiden asioiden helpompi käsiteltävyys. Haastattelun haasteita ovat puolestaan se, että se vie aikaa ja kustannuksia, se on hankalammin analysoitavissa sekä vaativampi tutkijalle. (Hirsjärvi & Hurme 200, 35–36) Näiden seikkojen sekä Eskolan ja Vastamäen (2001, 24) toteamuksen, että haastattelu on Suomessa suosittu tapa kerätä aineistoa, tekivät valinnan helpoksi. Lisäksi Sateenkaari Kodon työntekijät kertoivat, että heidän on ollut vaikea saada vastauksia erilaisiin kyselyihin. Ajattelin, että haastattelu voisi olla yhdistyksen vanhemmille helpompi.

Ruusuvuoren ja Tiittulan (2005, 9) mukaan elämme haastatteluylhteiskunnassa eli haastattelu on keskeinen tapa tehdä elämä ymmärrettäväksi. Samaa mieltä ovat Tuomi ja Sarajärvi (2003, 74), sillä heidän mukaansa haastattelun pohjalla on ajatus siitä, että kun halutaan tietää jotain, kysytään. Haastattelussa oleellisinta onkin saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta (Tuomi & Sarajärvi 2003, 75). Ruusuvuori ja Tiittula (2005, 36–37) toteavat vielä, että

haastateltavat ovat kiinni omissa kokemuksissaan, joten haastattelijan tulee haastattelussa huomioida heidän näkökulmansa.

Haastattelulla tarkoitetaan tilannetta, jossa haastateltava ja haastattelijat ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Haastattelijat esittää kysymykset ja haastateltava vastaa suullisesti. Vastukset kirjataan ylös myöhempää käyttöä varten. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 75) Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 11–12) mukaan haastattelu on selkeä, ymmärretty sekä tilanne- ja kontekstisidonnainen keskustelu, johon liittyy aina tulkintaa. Haastattelu on siis eräänlainen keskustelu, mutta se etenee tutkijalähtöisesti kuitenkin pyrkien vuorovaikutukseen (Eskola & Vastamäki 2001, 24). Ruusuvuoren ja Tiittulan (2005, 23) mukaan haastattelu eroaa arkikeskustelusta siten, että sillä on päämäärä, sitä ohjaa tutkimuksen tavoite, osallistujilla on erilaiset roolit sekä tilanteen taltiointi (nauhoitus tai muu vastaava). Ruusuvuori ja Tiittula jatkavat vielä, että juuri kysymykset ja vastaukset rakentavat haastattelua ja erottavat sen arkikeskustelusta (2003, 26–27).

Metodina se on ennalta suunniteltua, johdettua, motivoitua, tutkijan ja tutkittavan vuorovaikutusta sekä luottamuksellista (Metsämuuronen 2008, 39). Tuomen ja Sarajärven (2003, 75) mukaan haastattelu on joustavaa sekä siinä on mahdollista toistaa, tarkentaa ja oikaista. Ruusuvuori ja Tiittula (2003, 29–36) taas toteavat, että oli haastattelu millainen vain, on se aina vuorovaikutus tilanne, jossa osallistujilla on erilaiset roolit ja se tuottaa verbaalista materiaalia. Lisäksi he toteavat, että luottamuksellisen suhteen avulla informaation saaminen on helpompaa. Sen luomiseen tarvitaan haastattelijalta empaattista asennetta, yhteisen pohjan luomista ja aloituksen huolellista valmistelua. (Ruusuvuori & Tiittula 2003, 22–24, 41)

Näiden toteamusten pohjalta lähdin pohtimaan tarkemmin, miten haastattelut toteutan. Haastattelut jaetaan strukturoituun, puolistrukturoituun ja avoimeen haastatteluun (Hirsjärvi & Hurme 2000, 44–47; Eskola & Vastamäki 2001, 26–27; Tuomi & Sarajärvi 2003, 76–78; Ruusujärvi & Tiittula 2005, 11–12 sekä Metsämuuronen 2008, 37–38). Strukturoitu haastattelu on Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 44–45) mukaan täysin ennalta suunniteltu: muoto ja järjestys pysyvät. Metsämuuronen (2008, 40) mukaan strukturoidussa haastattelussa käy-

tetään lomakkeita. Eskola ja Vastamäki (2001, 26) tuovat lisäksi esille sen, että strukturoitu haastattelu on kaikille samanlainen. Avoin eli strukturoimaton haastattelu puolestaan on keskustelunomainen, haastateltavia on yleensä vähän ja kokemukset voivat vaihdella paljon (Metsämuuronen 2008, 41). Hirsjärvi ja Hurme (2000, 45–46) lisäävät vielä, että strukturoimattomassa haastattelussa esitetään avoimia kysymyksiä ja keskustelua syvennetään jatkokysymyksin, aiheen määrittely on väljä ja edetään haastateltavan ehdoilla.

Puolistrukturoitu haastattelu puolestaan on haastavammin määritelty. Hirsjärvi ja Hurme (2000, 47) toteava, että puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset on määritelty mutta niiden esittämisjärjestys voi vaihdella. Tuomen ja Sarajärven (2003, 77) mukaan kyseessä on haastattelu, jossa edetään aiemmin suunniteltujen teemojen ja kysymysten mukaan vaihdellen avoimen ja strukturoidun haastattelun välimaastossa. Hirsjärvi ja Hurme (2000, 47–48) taas nostavat teemahaastattelun esille puolistrukturoituna haastattelumenetelmänä. Heidän mukaansa olennaista on edetä tiettyjen teemojen mukaan, tulkinnot ja merkitykset ovat keskeisiä. Puolistrukturoitu se on siksi, että teemat ovat kaikille samat. Teemahaastattelun taustalla on käsitys ihmisestä ainutkertaisena yksilönä. Teemahaastattelulla pyritään pääsemään lähemmäs ihmistä ja tämän kokemuksia ja ajatuksia. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 16, 47–48) Eskola ja Vastamäki (2001, 33–36) lisäävät vielä, että teemahaastattelun rungossa on kolmentasoisia teemoja, ensin laajat teemat, sitten tarkentavat apukysymykset ja viimeisenä yksityiskohtaiset ”pikkukysymykset”.

Tutkimukseni on puolistrukturoitu haastattelu. Se antaa minulle tutkijana mahdollisuuden elää haastattelussa ja tehdä jokaisesta haastattelusta erilaisen, kuitenkin niin, että keskityn saamaan kaikista haastatteluista selville samat asiat. Koen, että strukturoidun ja avoimen haastattelun tekeminen ei olisi vastannut tavoitteisiini.

Ennen haastateltavien hankintaa laadin haastattelukysymykset. Pyrin laatimaan kysymykset niin, että haastateltavien olisi helppo ja mukava vastata niihin. Lisäksi pyrin pitämään mielessäni sen, että jälkikäteen analysointi olisi yksinkertaisempaa. Laadin haastattelukysymykset tutkimuskysymykset vahvasti mieles-

sä. Pyrin jaottelemaan kysymykset niin, että ne olisivat teemoittain. Toki haastattelut saattavat edetä hyvinkin erilaisessa järjestyksessä. Haastattelukysymykset (LIITE 1) olin ajatellut lähinnä omaan käyttööni ja tarkoituksena oli, että haastattelutilanteessa avaan kysymyksiä tarkemmin tarpeen mukaan.

5.3 Aineiston hankinta

Sateenkaari Kodon kuudesta päiväkodista kaksi jätettiin täysin pois tutkimuksesta. Toinen päiväkodeista on juuri perustettu eikä Vihreä lippu – toiminta ole lähtenyt kunnolla käyntiin, vanhemmat ja lapset ovat uusia sekä työyhteisö on uusi. Toinen päiväkoti, joka jäi pois, on Uudessakaupungissa ja he lähtivät toteuttamaan Vihreä lippu – toimintaa eri teemalla ja eri tavoin. Muista päiväkodeista lähdin etsimään vanhempia, jotka olisivat halukkaita haastateltavaksi. Haastateltavien etsintä alkoi keväällä 2012. Pyysin päiväkotien työntekijöitä tiedustelemaan vanhempia mukaan, heille lähetettiin kotiin kirje, jossa kysyttiin vapaaehtoisia, heille kerrottiin asiasta päiväkotien kuukausikirjeissä sekä itse tapasin vanhempia päiväkotien ja perheiden yhteisessä toimintapäivässä.

Neljästä mukana olevasta yksiköstä löytyi neljä haastateltavaa vanhempaa. He valikoituivat mukaan pitkän prosessin päätteeksi. Aluksi vanhempia pyrittiin saamaan mukaan siten, että päiväkotien vihreä lippu – vastaavat yrittivät löytää halukkaita vanhempia haastateltavaksi. Vihreä lippu – vastaavat löysivät yhteensä yhden haastateltavan kaikista mukana olevista päiväkodeista. Kaikkien päiväkotien työntekijät eivät omien havaintojeni mukaan olleet motivoituneita etsimään haastateltavia vanhempia eivätkä myöskään osoittaneet halua vastata sähköpostitiedusteluihini. Kun päiväkotien työntekijät eivät löytäneet haastateltavia, osallistuin Sateenkaari Kodon teemapäivään kesäkuussa 2012, tapahtumaan oli kutsuttu kaikki perheet. Ikävä kyllä osallistujamäärä oli pieni, joten en päässyt keskustelemaan kovinkaan monen vanhemman kanssa. Tätä kautta mukaan tuli kaksi vanhempaa, jotka suostuivat haastateltaviksi. Koska toivoin vielä lisää vanhempia haastateltavaksi, lähetettiin vielä joka kotiin kysely heinä-

kuussa 2012 Kyselyssä etsittiin vapaaehtoisia vanhempia haastateltavaksi. Tätä kautta löytyi vielä yksi vanhempi.

Kun haastattelut alkoivat, yksi vanhemmista jäi pois. Tiedustelin päiväkodeilta, josko heiltä löytyisi vielä jokunen haastateltava. Yksikään päiväkodin johtaja ei vastannut kyselyyn, joten neljästä päivähoitoyksiköstä löytyi vain kolme vanhempaa haastateltavaksi. Toiminnanjohtajankaan kautta enempää vanhempia ei löytynyt. Itselläni ei ollut mahdollisuutta oleskella päiväkodeissa ja kysyä tuonti- ja hakutilanteissa jokaiselta vanhemmalta suostumusta tutkimukseeni.

Haastattelut on tehty syyskuussa 2012. Sovin jokaisen haastateltavan kanssa haastatteluajan ja – paikan sähköpostitse. Haastatteluihin otin mukaan nauhurin ja tutkimuskysymysten pohjalta laaditut kysymykset, joiden avulla haastattelutilanne eteni johdonmukaisesti. Haastattelutilanteissa pyrin vain esittämään kysymykset ja tarpeen mukaan avaamaan niitä sekä tekemään tarkentavia kysymyksiä. Pyrin olemaan mahdollisimman neutraali, jotta vanhempien ääni pääsisi kuuluviin. Pyrin välttelemään omien näkemyksieni esille tuomista, sillä halusin antaa vanhemmille äänen. Itse pyrin puhumaan rauhallisesti ja selkeästi sekä käytin yleiskieltä. Vältin tarkoituksella ammattisanastoa, jotta vastaaminen olisi helpompaa.

Haastattelut tapahtuivat kaikki erilaisissa paikoissa, kuitenkin niin, että haastateltavat saivat valita paikat. Yhden haastattelun pidin rauhallisessa kahvilassa, toisen haastateltavan kotona ja kolmannen haastateltavan työpaikalla. Jokainen tilanne oli rauhallisessa paikassa, jossa toisen ääni oli helppo kuulla ja tilanne oli hyvä nauhoittaa. Alussa kysyin kaikilta haastateltavilta luvan ennen nauhoittamisen aloittamista. Kaikki haastateltavat suostuivat nauhoitukseen. Nauhoituksen lisäksi tein kirjallisia muistiinpanoja. Nämä kirjalliset muistiinpanot olivat ikään kuin varmuuden vuoksi, sillä en osannut luottaa pelkään nauhuriin. Nauhuri toimi kuitenkin hyvin ja jokainen haastattelutilanne on selkeä ja kuuluu nauhalta hyvin.

Haastattelut kestivät kukin oman aikansa. Ensimmäinen haastattelu oli pisin ja kesti 35 minuuttia. Toinen haastattelu oli nopea, sillä haastateltavalla oli kiire.

Tämä haastattelu kesti vain 20 minuuttia. Kolmas ja viimeinen haastattelu kesti 25 minuuttia, mutta lopussa haastateltava jo eksi aiheesta. Haastateltavat olivat aktiivisia vanhempia, joilla kaikilla oli kiinnostusta vaikuttaa lapsensa päiväkodin toimintaan. Kaikilla haastateltavilla oli lapsia, jotka olivat ylittäneet vauvaiän. Kaikilla haastateltaville oli siis lapsia, jotka osallistuivat Vihreä lippu - toimintaan. Kaikki haastateltavat olivat naisia.

5.4 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston keruu ja analyysi kietoutuvat yhteen. Jatkuvan tulkinnan alla tutkimus muuttaa muotoaan. (Hakala 2001, 20) Analyysin miettiminen on liian myöhäistä, kun haastattelut on tehty. Tätä mieltä ovat Tuomi ja Sarajärvi (2003, 70–72), mutta pehmittävät kuitenkin tätä toteamalla, että analyysiin kannattaa valmistautua jo ennen aineiston keruuta. Itse valmis- tauduin analyysiin miettimällä haastattelun rakennetta ja kysymysten asettelua. Laadullisessa tutkimuksessa menetelmät ovat kiinteästi sidoksissa aineistoon, joten jokainen tutkimus on erilainen ja kaikki vaiheet vaikuttavat kaikkeen (Hakala 2001, 16).

Haastattelujen jälkeen vuorossa oli litterointi eli haastattelun puhtaaksi kirjoittaminen. Litterointeja voi tehdä monella eri tasolla, toiset ottavat mukaan jopa painotukset ja tauot. (Eskola & Vastamäki 2001, 41) Hirsjärvi ja Hurme (2000, 139) toteavat, että litteroinnin tarkkuuden määrittelee tutkimustehtävä. Muita mahdollisia keinoja purkaa aineistoa ovat koodaaminen ja teemojen mukaan litterointi (Hirsjärvi & Hurme 2000, 138–141).

Litteroin aineiston sanatarkasti. Kirjasin tarkasti kaiken sanotun, mutta kaikki tutkimukseni kannalta epäolennaiset huokaukset, tauot ja erilaiset äännähdykset (kuten öö, mm) jätin pois. Koen, että ne eivät olleet tarpeellisia omien tutkimuskysymyksieni kannalta. Lisäksi koen, että niiden mukaan ottaminen litterointiin olisi saattanut viedä huomiota haastattelun sisällöstä. Litteroidessani jätin kaikki perheenjäsenten nimet ja muut yksityiseen viittaavat seikat pois, sillä haastattelut toteutin anonymisti.

Yhden haastattelun litterointiin meni noin kuusi tuntia. Kuuntelin nauhoitukset useaan otteeseen litteroinnin aikana ja tein vielä tarkistuksen, kun koin saaneeni kirjoittamisen valmiiksi. Ensimmäinen haastattelu oli 6 sivua, toinen 4 ja viimeinen 5, yhteensä kirjoitettua tekstiä tuli siis 15 sivua. Litteroin tekstin Office Word – ohjelmalla, käytin fonttia Arial ja kirjainkoko 12, riviväli oli 1,0.

Litteroinnin jälkeen oli aineiston jatkokäsittely. Haastattelut olivat muodossa, jossa niitä oli helppo lähteä työstämään. Eskolan ja Suonrannan mukaan (1999, 138) aineiston analyysin onkin tarkoitus luoda aineistoon selkeyttä ja sitä kautta tuottaa uutta tietoa. Heidän mukaansa jo teemahaastattelua varten luodut teemat muodostavat eräänlaisen aineiston jäsennyksen (Eskola & Suonranta 1999, 152). Itse lähdin liikkeelle jo niin, että loin tutkimuskysymykset teemoittain. Niiden pohjalta laadin tarkentavia kysymyksiä haastatteluja varten.

Aloittelevan tutkijan analyysi on usein sisällön analysointia eli tyypittelyä, teemoittelua, luokittelua ja niin edelleen. Nämä kaikki ovat erilaisia tapoja ryhmitellä aineistoa. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 6; 94) Itse lähdin teemoittelemaan aineistoa. Eskolan ja Suonrannan (1999, 178) mukaan teemoittelu on suositeltavaa erilaisten käytännönongelmien ratkaisemisessa. Sarajärven ja Tuomen (2003, 95) mukaan tämä tarkoittaa luokittelua, jossa aineisto luokitellaan teemoihin. Itse aloitin jaottelemalla aineiston teemoihin, jotka olin määritellyt jo tutkimuskysymyksissäni, näitä teemoja olivat: informaation kulku, perheiden odotukset, kasvatuskumppanuuden toteutuminen sekä perheiden suhtautuminen.

Suoritin teemoittelun tietokoneen avulla. Etsin haastatteluista pätkiä, jotka sopivat eri teemoihin. Minulla oli auki neljä tiedostoa, joihin keräsin kuhunkin teemaan sopivia kommentteja. Jokaisella haastateltavalla oli oma värinsä, josta tunnistin kuka on sanonut mitäkin. Kaikkiin teemoihin tuli paljon kommentteja, osa haastateltavien kommenteista sopi kahteen teemaan, osa ei mihinkään. Jouduin käymään aineiston läpi useaan otteeseen, mutta kaiken kaikkiaan teemoittelu sujui kuitenkin yllättävän helposti. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 92) kertovat että, auki litteroitua aineistoa käydään läpi moneen kertaan systemaattisesti ja aineistosta etsitään yhteneväisyyksiä ja eroja oman kiinnostuksen mukaan. Kaikki muu jätetään pois tutkimuksesta

Teemoiteltuani koko aineiston, aloin tutkia päällekkäisyyksiä. Pelkistin lauseita ja yhdistin samaa tarkoittavat asiat yhteen. Näin aineisto tiivistyi ja pääkohdat nousivat esille. Tämän jälkeen aineistoa oli helppo kirjoittaa auki yhdistellen eri haastatteluista ilmenneitä asioita. Lähtökohtana tämänkaltaiselle yhdistämiselle on ajatus, että aineistosta löytyy esimerkkejä samasta ilmiöstä (Alasuutari 1999, 40). Aineiston pelkistäminen oli yllättävän haastavaa, sillä haastateltavilta tuli hyvin erilaisia vastauksia. Joidenkin asioiden kohdalla oli vaikea pelkistää ja yhdistää haastateltavien sanomisia.

Pelkistämisen jälkeen luin tiiviin aineiston läpi uudelleen. Jotta pystyin kirjoittamaan tulokset, jaoin jokaisen teeman alle tulleet pelkistetyt kommentit alateemojen mukaan. Alateemat muotoutuivat haastateltavien kommenttien mukaan. Jaoin samaan asiaan liittyvät kommentit yhteen. Tämän jaottelun perusteella tulosten kirjoittaminen oli selkeämpää.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Informaation kulku

Vanhemmilla oli hyvin ristiriitaiset kokemukset siitä, miten informaatio on kulkenut Vihreä lippu – toimintaa ajatellen. Kaikki haastateltavat olivat samaa mieltä siitä, että enemmän tietoa olisi voitu jakaa kotiin. Yksi vanhemmista oli ottanut toiminnasta selvää enemmän selailemalla Vihreä lipun Internet-sivuja. Kahdelle vanhemmista oli jaettu lisätietoa päiväkodista, yksi koki jääneensä ilman lisätietoa. Yhden päiväkodin ilmoitustaululla on aina ilmoituksia, osa koskien myös Vihreä lippu – toimintaa. Toiminnasta tiedotetaan sekä etu- että jälkikäteen.

Kaikki vanhemmat kokivat, että ennen Vihreä lippu – toiminnan aloittamista pidetyssä vanhempainillassa kerrottiin toiminnasta hyvin. Lisäksi kaikki vanhemmat kertoivat saaneensa tietoa toiminnasta viikkosuunnitelmista, kuukausikirjeistä ja erilaisista tiedotekirjeistä. Yhden päiväkodin on Internet-sivuilla viikoittain päivittyvät viikkosuunnitelmat, joissa kerrotaan tarkasti mitä viikkoon kuuluu. Hän kertoo seuraavansa tarkkaan suunnitelmaa ja tietää hyvin, mikä liittyy vihreä lippu – toimintaan. Kaksi vanhemmista on aktiivisesti mukana Sateenkaari Koto Ry:n toiminnassa. He kokivat, että hallituksessa on pitkään mietitty Vihreä lippu – toimintaan lähtemistä. Myös yhdistyksen jäsenkirjeessä on ollut lisätietoa Vihreä lippu – toiminnasta.

Aina kuukausittain tulee se kuukausikirje ja siin on tota toki mainittu se vihreä lippu -- Et sen oli niinku Sateenkaari Kodon hallitus ikään kuin sitten päättänyt otetaan se Vihreä lippu.

Yksi vanhemmista koki, että tuonti- ja vientitilanteissa voi puhua mistä vain lapsensa päiväkodin henkilökunnan kanssa. Yksi vanhempi kokee, ettei hänen lapsensa päiväkodissa todellakaan keskustella päivittäin Vihreä lippu – asioista. Hän kokee, että vihreästä lipusta puhutaan, kun päiväkodissa on tehty jotain näkyvää, kuten askarteluja. Kaikki vanhemmat kertoivat, että lapset tuoneet erilaisia tekeleitä kotiin ja oppineet uusia asioita. Myös yhdessä päiväkodissa oli

tehty huonemuutoksia, jotta toiminnalle saatiin lisätilaa. Myös kahden vanhemman lapset kertoivat toiminnasta kotona.

Eikä me jutella semmosista vihreä lippu asioista hakutilanteista tai muuta.

Yksi vanhemmista osallistuu kuukausittain päiväkodin Vihreä lippu – toimintaan. Hän osallistuu toimintaan yhtenä päiväkodin raadin jäsenenä. Näin ollen hän kokee saaneensa enemmän tietoa toiminnasta kuin muut. Kaksi muuta vanhempaa kokee, ettei heille ole tarjottu mahdollisuutta osallistua Vihreä lippu – toimintaan lapsensa päiväkodissa. Yleisesti kaikki vanhemmat kokivat, että päiväkodeissa on ollut paljon Vihreä lippu - toimintaa. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että koteihin on kerrottu yllättävän vähän toiminnasta.

6.2 Perheiden odotukset

Haastateltavat kertoivat lastensa odotuksista niukasti. Kaikkien haastateltavien lapset viihtyvät hyvin päiväkodeissaan ja ovat innostuneita kaikesta toiminnasta. Yksi lapsista on puhunut toiminnasta paljon kotona ja esittänyt toiveita toiminnan suhteen. Kahden muun haastateltavan lapset eivät ole osoittaneet erityistä kiinnostusta Vihreä lippu – toimintaa ajatellen. Yksikään lapsista ei ole sanonut mitään ikävää toiminnasta, vaikka yksi vanhemmista kokeekin, ettei toiminta vastaa hänen lapsensa ydinkiinnostusta.

Et en usko että hän hahmottaa niinku Vihreet lippuu mitenkää. Eikä hän sil taval kauheesti kerro et ne on iha semmosia ekstra juttuja mitä hänelle sattuu tulee mieleen. - - No Kyllä hän tykkää hirveesti olla *päivähoitopaikassa*.

Kaikkien vanhempien toiveet toiminnasta olivat hyvin erilaisia. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että on hyvä opettaa lapsille kestävän kehityksen periaatteita. Lisäksi toiminta sai vanhemmat ajattelemaan miten voivat tehdä maailmasta paremman paikan lapsilleen. Yhden vanhemmat mukaan toiminta on herättänyt miettimään, miten omat valinnat vaikuttavat omien lasten tulevaisuuteen. Kaikkien haastatteluun osallistuneiden perheet kokevat toiminnan positiivisena. Yksi äiti kertoi, että hänen tuttavansa lapsi oli 15 vuotta sitten Vihreä lippu - päiväkodissa ja hänelle kestävän kehityksen tavan ovat jääneet osaksi arkipäivää.

Ajatus on iha hirveen hyvä, ekologinen näkökulma ja semmonen et jos pienestä asti niinku pystyy siit semmosta ylimäärästä luonnonvarojen tuhlaamista jotenki himmaamaan et siit tulis semmonen niinku automaattiajatus ni sehän on ihan loistava.

Kaikki vanhemmat ovat huomanneet, että heidän lapsensa ovat oppineet pesemään kätensä paremmin ja juoksuttavat vähemmän vettä. Tämän lisäksi toiminta ei juuri ole vaikuttanut lasten käyttäytymiseen kotona. Kaikki perheet kuitenkin toivovat, että lapset oppivat ekologisuuksi ja tuovat osaamistaan myös kotiin. Yksi vanhemmista oli enimmäkseen positiivisin odotuksin toiminnan suhteen, mutta pelkäsi liiallista ekologisuuksi. Hän kertoi, että tällä hetkellä hänestä on hyvä, että vedenkäyttöä vähennetään. Kuitenkin jos toiminta menee yli, hän pelkää mahdollisuutta, ettei päiväkodissa enää pestä ollenkaan käsiä.

Yhden vanhemman odotukset koskivat päiväkodin henkilökunnan työnjakoa. Hän kertoi olevansa huolissaan siitä, että koko vihreä lippu – toiminta jää yhden ihmisen vastuulle ja hän jää lasten arjesta pois. Toisaalta yhdellä haastateltavalla oli epävarma olo Vihreä lippu – toiminnan maksullisuudesta. Vihreä lippu – toiminta on maksullista päiväkodeille ja haastateltava vanhempi miettikin, että tuleeko se näkymään lasten päivähoitomaksussa jossain vaiheessa. Yhdellä vanhemmalla oli pelkästään positiiviset odotukset toiminnan suhteen.

6.3 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen

Haastateltavat kokivat mahdollisuutensa osallistua toimintaan melko samankaltaisesti. Enimmäkseen vanhemmat kokivat, ettei vanhemmilla ole ollut mahdollisuuksiä päästä osallistumaan. Yksi vanhempi on mukana raadin toiminnassa, mutta kokee päässeensä mukaan siksi, että tuntee päiväkodin työntekijät muutakin kautta. Hän ei usko, että toimintaan kyseltiin mukaan kaikkia. Toinen vanhemmista tiesi, että hänen lapsensa päiväkodissa on raati ja siinä on joitakin vanhempia mukana. Hän ei kuitenkaan tiennyt miten toimintaan oli päässyt mukaan. He molemmat kuitenkin kokivat, että olisivat saaneet tietoa henkilökunnalta. He molemmat kokivat, että kaikki halukkaat otetaan toimintaan mukaan.

Yksi vanhemmista kertoi, että päiväkodista ei ole mitenkään yritetty saada vanhempia mukaan. Kaksi muuta vanhempaa kertoi, että kotiin on lähetetty kyselyitä tai pieniä kotitehtäviä. Myös kevätjuhla keväällä 2012 oli kaikkien kohdalla Vihreä lippu – teeman mukainen. Kaikki olivat samaa mieltä siitä, että vanhempia ei oteta tarpeeksi mukaan Vihreä lippu - toimintaan. Kaikki kuitenkin luottavat siihen, että toiminta on laadukasta ja henkilökunta tietää mitä tekee.

Jokaisella vanhemmalla oli sellainen olo, että halutessaan voivat kertoa ajatuksiaan ja toiveitaan päiväkodin henkilökunnalle. Yhden vanhemman mukaan päiväkodin henkilökunta on sellainen, että kaikista asioista voi puhua. Yhdellä vanhemmalla on tunne, että omat ajatukset on helppo tuoda julki eikä niitä lytätä. Hän kuitenkin on sitä mieltä, ettei kaikkia ideoita voi huomioida päiväkodin toiminnassa. Hänen mukaansa päiväkodilla on vastuu ja he toteuttavat toimintaa ja vanhempien ideoita sen mukaan. Yhden vanhemman mukaan keskusteluyhteys päiväkotiin on hyvä. Hän toi joitakin toiveita ja ideoita henkilökunnan tietouteen, hän ei kuitenkaan ole huomannut niiden vaikuttavan toimintaan millään tavalla.

Joo ilman muuta voi antaa ideoita ihan mist vaan et semmonen henki siel on niinku aina ollut.-- Ei oo mitään sellasta kynnystä minkään asioitten läpikäymiseen. Et kauheen kiva henkilökunta siellä on.

Yksi vanhemmista muistutti haastattelun aikana, että jokaisella päiväkodin perheellä on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan osallistumalla hallituksen toimintaan. Hallitukseen valitaan vuosittain vanhempia, jotka päättävät asioista. Lisäksi jokainen kokous on avoin kaikille vanhemmille ja heillä on aina puheoikeus. Hallituksen kokouksissa kaikilla vanhemmilla on ollut mahdollisuus kertoa mielipiteensä Vihreä lippu – toiminnasta ja vaikuttaa siihen, lähetääkö mukaan vai ei. Kuitenkaan haastateltavan mukaan kokouksissa ei ole kuin kourallinen väkeä. Hallituksen jäseniksi ei kovinkaan haluta.

No tota ilman muuta siis sil taval Koska Sateenkari koton hallituksen kokoukset on aina kaikille auki. Mut et sit jos menee äänestykseen ni niil vaa on äänioikeus ketkä niinku on hallituksen jäseniä. Mut toisaalta hallituksen jäsenet valitaan päiväkoti vanhemmista et niistä halukkaista ku sinne haluaa mennä, et sinne ei koskaan oo ollut mitään ylimäärästä tunkua. Eikä oo koskaan ollut vapaaehtoisia vanhempia juurikaan kuuntelemissa.

6.4 Perheiden suhtautuminen

Vanhemmat kertoivat, että toiminnassa on paljon hyvää. Päiväkodeissa tehtyt askartelut, leikit ja laulut ovat olleet kivoja. Yksi vanhemmista totesi, että on hienoa, että asioita käsitellään leikin ja taiteen keinoin. Kaikki taideteokset ovat olleet kauniita. Yksi vanhemmista totesi, että on hyvä, kun kaikilla Sateenkaari Kodon päiväkodeilla on sama teema.

No ilman muuta on positiivisesti on niinku kuitenkin yllättänyt, noi kaikki heidän taiteet ja hienosti on pystynyt soveltamaan se niinku sillai et se ei oo mistää muusta pois.

Haastateltavat kertoivat myös kehitysideoita. Yksi vanhempi toivoi, että päiväkodin viikkosuunnitelmaan laitettaisiin linkkejä, jotta kiinnostuneet voisivat tutustua asioihin vielä tarkemmin. Hän toivoi myös, että Vihreä lippu – toiminnasta tiedotettaisiin vielä enemmän etukäteen. Lisäksi hänen mukaansa olisi mukava kuulla myös jälkikäteen miten toiminta meni. Hän toivoi myös päiväkodin yhteistä isompaa tapahtumaa, jossa käsiteltäisiin ekologisuutta koko perheen voimin. Yhdelle vanhemmista eri kulttuurien mukaan ottaminen olisi tärkeää. Koska Sateenkaari Kodon päiväkodeissa on paljon maahanmuuttajia, haastateltavan toiveena olisikin, että kaikki pääsivät toimintaan paremmin mukaan.

Yksi vanhemmista kertoi olevansa tyytyväinen, kun toimintaan on lähdetty mukaan. Hänestä tuntuu, että kaikki työntekijät ovat todella motivoituneita. Toisella haastateltavalla oli sellainen olo, että toiminta saattaa rasittaa liikaa yhtä työntekijää. Kuitenkin hänen toiveensa olivat positiiviset. Kolmannen mukaan toimintaa voisi terävöittää ja vanhemmat saada entistä enemmän mukaan toimintaan. Yhden vanhemman kokemuksen mukaan vanhempia voisi osallistaa vielä huomattavasti enemmän.

Joitakin huolia vanhemmille oli herännyt. Yhdellä vanhemmista oli huoli siitä, miten Vihreä lippu – toiminta vaikuttaa Sateenkaari Kodon markkina-asemaan. Toisella oli huolta siitä, miten Sateenkaari Kodon muille arvoille käy, jos panostetaan liikaa Vihreä lippu – toimintaan. Hänelle toiminnan muut arvot tärkeitä eikä niitä saa unohtaa. Hän myös totesi, että enne lähtöä uusiin projekteihin

pitäisi tarkkaan miettiä sen vaikutusta arkeen. Hänen lapsena päiväkodissa on jo monia vuosia eletty ekologisten periaatteiden mukaan, joten Vihreä lippu – toiminta on osittain vanhan kertausta.

Ku sateenkaari kotossa on se kiireettömyys ja se ajanantaminen lapsel on niinku ilman muuta se pääteema..kodinomaisuus, perhelähtöisyys ja läheisyys. Et just sit aina kun lähdetään tommosiin isoihin hankkeisiin et siin rinnalla arvioitaisiin sitä et kuin paljon se oikeesti vie aikaa pois siltä lapsiryhmältä.

7 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA ARVIOINTI

7.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa Poikosen ja Lehtipään (2009, 73) mukaan sitä, että vanhemmat ja kasvatushenkilöstö toimivat yhdessä päivähoidon piirissä olevan lapsen kasvun ja kehityksen edistämiseksi. Kaskelan ja Kekkosen (2006, 17–18) kirjoittavat puolestaan, että kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi tasa-arvoisessa vuorovaikutuksessa. Heidän mukaan kasvatuskumppanuus koostuu kuulemisesta, kunnioituksesta, luottamuksesta ja dialogisuudesta.

Tutkimustulosten mukaan kasvatuskumppanuus on hyvissä kantimissa Sateenkaari Kodon päiväkodeissa. Haastateltavien mukaan he kokevat tulevansa kuuluisiksi arjen tilanteissa ja he kokevat, että voivat kertoa omista toiveistaan ja ideoistaan henkilökunnalle. He kokevat, että henkilökunta todella kuuntelee heitä ja miettii vanhemmilta tulleita ehdotuksia. Vanhemmat kokevat, että kohtaamiset päiväkodissa henkilökunnan kanssa ovat hyviä. Yksi vanhemmista puki-kin sanoiksi sen, että luottaa henkilökunnan taitoon tehdä lasten arjesta päiväkodissa laadukasta.

Kuitenkin Vihreä lippu – toiminnan suhteen kasvatuskumppanuus on vielä lapsen kengissä. Vanhemmilla on niukat mahdollisuudet osallistua toimintaan. Yksi vanhemmista on päässyt toimintaan mukaan, mutta kokee sen osittain epärealistiseksi. Muilla vanhemmilla mahdollisuutta ei ole ollut ollenkaan. Toiveita vanhemmat eivät ole juurikaan esittäneet, mutta ei heiltä odotuksia tai toiveita juuri ole kyselty. Toisaalta vanhemmilla on mahdollisuus toimia Sateenkaari Koto Ry:n hallituksessa. Kiinnostus on vuodesta toiseen pysynyt laimeana, joten vanhemmat eivät tunnu haluavan vaikuttamiskanavia niin paljon kuin heille annetaan. Kaskela ja Kekkonen (2006, 19–21; 25–27) toteavatkin, että kasvatuskumppanuuden tärkeä mittari on se, kuinka hyvin vanhemmat kokevat saavansa osallistua ja vaikuttaa.

Kasvatuskumppanuuden rakentamisen yksi tärkeä osa on avoimuus ja hyväksyminen (Stakes 2005, 31–32). Avoimuuteen kuuluu tiedottaminen ja se, että kaikki päiväkodissa tapahtuva toiminta kuuluu myös lasten koteihin. Tiedotuksen osalta Vihreä lippu – toiminta on onnistunut vaihtelevasti. Yksi vanhemmista ei koe saaneensa mitään tietoa. Toiset kaksi kuitenkin on saanut tietoa ja he kokevat, että oman aktiivisuuden kautta tietoa on saanut vielä lisää. Järvinen ym. (2009, 34–35, 120) toteavat, että kasvatuskumppanuus on vastavuoroista yhteistyötä, jossa molempien osapuolten kiinnostusta tarvitaan. Kasvattajan tulee luoda puitteet vanhempien osallistumiselle, mutta heitä ei voi pakottaa yhteistyöhön kaikilla osa-alueilla.

Vanhemmat olivat mielissään siitä, että heidän lapsensa päiväkotia on mukana vihreä lippu – toiminnassa. Kuitenkaan perheillä ei ole juurikaan odotuksia toiminnan suhteen. Kaikkien mielestä luontokasvatus ja ekologisuus ovat hyviä arvoja varhaiskasvatukseen. Laissa lasten päivähoidosta (1983) määritellään luontokasvatus osaksi varhaiskasvatusta, jokainen kunta ja päivähoitoyksikkö kuitenkin itse miettivät miten tämä ohjetta noudattavat. Harjula (2005) mainitsee, että ympäristökasvatuksen yksi tärkeä osa on päivähoidon ja kodin välinen yhteistyö. Tähän ei Sateenkaari Kodon vanhempien mukaan ole päästy Vihreä lippu – toiminnan suhteen.

Täysin vastaavaa tutkimusta ei ole aiemmin tehty, ainakaan sellaista, joka olisi yleisessä levityksessä. Kuitenkin kasvatuskumppanuudesta on tehty paljon erilaisia tutkimuksia. Vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta ovat tutkineet muun muassa Koponen ja Taskila (2008). Heidän tutkimuksensa mukaan vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden olevan vanhempien tasavertaista kuulemista ja sekä tukemista ongelmatilanteissa. Oman tutkimustulokseni kanssa yhteistä on se, että kuulluksi tuleminen koetaan tärkeäksi.

Wallenius (2012) on vastaavanlaisen tutkimuksen, jossa selvitettiin vanhempien käsityksiä kasvatuskumppanuudesta. Hänen tuloksiansa mukaan vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden avoimena, luottamuksellisena, kuuntelevaisena ja vastaantulevana toimintana. Oman tutkimukseni mukaan luotto Sateenkaari Kodon toimintaan on hyvä, vanhemmat kokevat tulevansa kuulluksi ja hei-

dän tarpeisiinsa vastataan. Avoimuus toimi osan mukaan, osa puolestaan koki, että tähän voisi vielä panostaa. Kuitenkin vanhemmat olivat enimmäkseen tyytyväisiä.

Myös Männistö (2011) on tehnyt vastaavan tutkimuksen, jossa selvitetty kasvatuskumppanuutta vanhempien kokemana. Hänenkin tutkimuksessaan selvisi, että vanhemmat ovat enimmäkseen tyytyväisiä kasvatuskumppanuuden toteutumiseen. Kuitenkin päivittäiset kohtaamiset kaipaivat lisäpanostusta. Samaa tulosta tukee myös oma tutkimukseni, sillä päivittäisten kohtaamisten yhteydessä Vihreä lippu – toiminnasta ei keskusteltu juurikaan. Yksi vanhemmista koki saavansa Vihreä lippu – toiminnasta tietoa päivittäin, muut kaksi kokivat, ettei toiminnasta keskusteltu päivittäisissä tilanteissa. Vastaavia tutkimuksia, joissa vanhempien käsityksiä kasvatuskumppanuudesta on selvitetty, on useita. Tulokset ovat kaikissa samantyyllisiä, vaihtelevin painotuksin. Oma tutkimukseni sopii näiden joukkoon, sillä kasvatuskumppanuuden koetaan enimmäkseen toteutuvan, mutta joihinkin kohtiin olisi syytä panostaa.

Kehitettävää Sateenkaari kodolla on eniten vanhempien mukaan ottamisessa toimintaan. Kaikilla vanhemmilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua Vihreä lippu – toimintaan. Myöskään vanhemmille ei ole annettu samalla tavalla tietoa toiminnasta, joten sen suhteen kehitettävää löytyy. Myös se, että työntekijät kannustaisivat vanhempia kertomaan mielipiteitään Vihreä lippu - toiminnasta, vaatii kehittämistä. Vanhemmat kokevat, että he voivat kertoa mielipiteensä, mutta kukaan ei tule sitä heiltä kysymään.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Eskolan ja Suonrannan (1999, 211) mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuuden pääasiallinen kriteeri on tutkija itse ja näin ollen luotettavuutta arvioitaessa tutkitaan koko tutkimusprosessia. Uskottavuus on osa tutkimuksen luotettavuutta. Eskolan ja Suonrannan (1999, 212) mukaan tämä tarkoittaa sitä, että tutkijan pitää pohtia vastaavatko hänen käsityksensä tutkittavien käsityksiä. Omalla kohdallani tämä ei ollut ongelma. Koin olevani samalla tasolla

tutkittavien kanssa ja haastatteluissa he osoittivat olevansa samaa mieltä kansani. Haastateltavat ymmärsivät kysymykseni ja vastasivat kysymyksiin niihin sopivalla tavalla.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 134–135) mukaan objektiivisuus yksi laadullisen tutkimuksen laatuun vaikuttavista tekijöistä. Objektiivisuus on puolueettomuutta ja sitä, ettei tutkijana vaikuta tutkittavien vastauksiin. Haastattelutilanteissa pystyin olemaan puolueeton ja pitäytymään tarkasti kysymysten esittäjän roolissa. Kuitenkin tutkimustulosten analysointivaiheessa oma objektiivisuuteni saattoi vaihdella. Tulosten analysointiin vaikutti selvästi se teoria, johon tutustuin aiemmin, mutta myös oman ajatukseni ja odotukseni. Analysointi vaiheessa pyrin kuitenkin reflektoimaan omaan toimintaani ja kyseenalaistin omat päätökseni moneen otteeseen. Näin koen saaneeni mahdollisimman objektiiviset tutkimustulokset.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 140–141) kirjassa Laadullinen tutkimus ja sisällyönanalyysi mainitaan, että tutkimusta tulee arvioida kokonaisuutena. Kaikki vaiheet vaikuttavat siihen, kuinka luotettava tutkimustulos on. Vaikka luotettavuutta voidaan arvioida osissa, kokonaisuus määrittelee eniten.

Aineiston keruu vaiheessa luotettavuuteen vaikuttaa se, että haastateltavia vanhempia löytyi vain kolme. Sateenkaari Kodolla on kuitenkin useita kymmeniä vanhempia, joiden halukkuutta haastatteluihin kyseltiin. Sateenkaari Kodon vanhemmista mukana on vain aktiivivanhempia, jotka osasivat itse hakeutua mukaan. Luulen, että päiväkodeissa ei ollut motivaatiota kysellä vanhempien kiinnostusta. Näin ollen vanhemmille oli vain pienet mahdollisuudet osallistua. Luotettavuuteen vaikuttaa huomattavasti se, ettei päiväkotien työntekijöiltä tullut yhtään ehdotuksia haastateltavista vanhemmista. Itselleni tuli monesti sellainen olo, ettei työntekijöitä kiinnosta tutkimuksen edistäminen. Tämän olon loi se, ettei sähköpostiviesteihini vastattu ja silloin, kun menin päiväkoteihin, minulle ei juurikaan puhuttu.

Luotettavuuteen vaikuttaa myös se, että mukana ei ole yhtään maahanmuuttajavanhempia. Sateenkaari Kodolla on asiakkaina paljon maahanmuuttajia, mut-

ta haastateltavista kaikki olivat valtaväestön edustajia. Kuitenkin kaikki haastateltavat tiesivät toiminnasta osana ja heillä oli halua vaikuttaa lapsensa päivähoitopaikan toimintaan. Näin ollen haastateltavat eivät kattaneet koko asiakasryhmää, mutta heidän tietonsa oli arvokasta. He osasivat arvioida toimintaa myös muiden vanhempien kannalta, joten heiltä saatu tieto oli arvokasta.

Se, että kaikki vapaaehtoiset vanhemmat olivat naisia, vaikuttaa myös luotettavuuteen. Olisin tietenkin halunnut haastateltavaksi laajan otokset, joten isät olisivat olleet hyvä lisä. Kuitenkaan heitä ei ilmoittautunut vapaaehtoisiksi. Osallistuessani Sateenkaari Koton perheen päivää kesäkuussa 2012 yritin saada monipuolisesti kontaktia kaikkiin vanhempiin. Ikävä kyllä monet halusivat liikkua oman perheen kesken eikä toiveena ollut keskustelu mahdolliseen tutkimukseen osallistumisesta. Vanhemmista suurin osa oli äitejä, joten isiin kontaktin saaminen oli omalla kohdallani lähes mahdotonta. Päiväkodeissa työntekijöillä olisi toki ollut mahdollisuus kysellä mukaan kaikkia vanhempia tasapuolisesti.

Tutkimuksessani olen pyrkinyt toimimaan eettisesti. Hämeen ammattikorkeakoulu (2012) listaa Internet-sivuillaan eettisyyteen vaikuttavat tekijät lyhyesti. Omassa tutkimuksessani olen pyrkinyt huomioimaan eritoten se, että tieto on hankittu eettisesti kestäväällä tavalla ja toimintatapojani ovat olleet yleinen huolellisuus ja rehellisyys. Muita tutkimuksen eettisyyteen vaikuttavia tekijöitä ovat aiempien tutkimusten huomioiminen, tutkimus- ja arviointimenetelmien eettinen kestävyys sekä haastateltavien asema. (Hämeen ammattikorkeakoulu 2012)

Haastateltavien suhteen pyrin toimimaan eettisesti kestäväällä tavalla. Etsin mukaan täysin vapaaehtoisia vanhempia. He saivat itse päättää haastattelupaikan ja -ajan. Annoin heille mahdollisuuden kieltäytyä nauhoittamisesta, mutta haastateltaville ei ollut tarvetta tähän. Lupasin haastateltaville, ettei heidän tai heidän perheen jäsentensä nimiä mainita haastattelussa. Pyrin myös toteuttamaan haastattelun siten, ettei vanhempia pysty tunnistamaan tutkimuksesta. Tästä syystä joitakin tarkempia tietoja on jätetty pois. Esimerkiksi en tutkimuksessani kerro tarkalleen mistä päiväkodista kukin vanhempi on. Näin koen toimineeni eettisesti kestäväällä tavalla tutkimukseni toteutuksessa.

7.3 Tutkimuksen merkitys sosiaaalialalle

Tutkimukseni on sosiaaalialaan vaikuttava. Se antaa lasten päivähoidossa työskenteleville sosiaaalialan ammattilaisille arvokasta tietoa vanhempien kokemuksesta. Vaikka tutkimuksen otos on ollut pieni ja tutkimuksessa on tutkittu vain vanhempien näkemyksiä Vihreä lippu – toimintaa ajatellen, on tuloksissa nähtävissä viittauksia muuhunkin päiväkodin arkeen. Vanhemmat puhuivat haastattelussa yleisesti muustakin toiminnasta. Vihreä lippu – toiminta on se verran pieni osa arkea, että se väkisinkin yhdistyy muihin arjen osa-alueisiin.

Kuten jo aiemmin totesin, tutkimukseni tulokset ovat samalla linjalla kuin monet muut kasvatuskumppanuudesta tehdyt opinnäytetyöt. Vanhemmat kokevat, että heillä on mahdollisuuksia vaikuttaa ja he ovat tyytyväisiä lapsensa päivähoidoon. Yleisesti sosiaaalialalla on hyvä tietää, että monet vanhemmat ovat tyytyväisiä päivähoidoon. Tyytyväisyyteen vaikuttivat sellaiset tekijät kuin lasten viihtyvyys, avoin vuorovaikutusilmapiiri ja mukava henkilökunta. Tutkimuksessani kävi ilmi, että nämä seikat toteutuvat Sateenkaari Koton Vihreä lippu – toiminnassa. Litteroiduista haastatteluista näkee kuitenkin hyvin sen, että nämä seikat toimivat Sateenkaari Koton päiväkodeissa muunkin toiminnan kohdalla. Sosiaaalialalla merkittävää on se, että kun nämä tekijät tiedetään, on niihin mahdollista panostaa jatkossakin.

Haastatteluissa kävi ilmi myös se, että joidenkin tekijöiden kohdalla olisi tarvetta kehittyä. Vihreä lippu – toiminnan suhteen mainittiin erityisesti, että tietoa toiminnasta kaivataan enemmän ja vanhempia on otettu mukaan toimintaan aivan liian vähän. Yleisesti sosiaaalialalle tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa näihin asioihin tulee panostaa enemmän. Vaikka tutkimus koskee Vihreä lippu - toimintaa, on tämä hyvä suuntaviiva muullekin toiminnalle. Sosiaaalialan ammattilaiset voivat varhaiskasvatuksessa huomioida vanhempien tiedonnälän ja halun osallistua. Toki tässäkin pitää huomioida vanhempien erilaisuus, toiset haluavat enemmän ja toiset vähemmän. Kaiken kaikkiaan tutkimukseni antaa hyviä suuntaviivoja päivähoidossa työskenteleville.

8 POHDINTA

Tutkimukseni toteutus osoittautui haastavammaksi kuin osasin odottaa. Tutkimukseni oli itselleni ensimmäinen, joten omat odotukseni saattoivat olla liian korkealla. Toisaalta voi olla, että oma toimintani olisi pitänyt olla hyvin erilaista, jotta tutkimus olisi edennyt niin, kuin alkujaan odotin. Tutkimukseni kuitenkin eteni loppuun asti ja sain tutkimukselleni tulokset niihin tutkimuskysymyksiin, joihin lähdin vastausta hakemaan. Koen vastausten vastaavan Sateenkaari Kodon tarpeeseen ja myös omiin kiinnostuksen kohteisiin. Tutkimus on mahdollista toistaa muutaman vuoden kuluttua ja nähdä onko muutosta tapahtunut toiminnassa tai vanhempien näkemyksissä.

Tutkimusta tehdessäni opin uutta koko ajan. Aluksi ajattelin, että tutkimus menee niin kuin alussa suunnittelin eikä juuri muutu. Kuitenkin tutkimus eli koko elinkaarensa ajan muutoksessa, johon vaikuttivat monet tekijät. Alussa tutkimani kirjallisuus oli suuri vaikuttaja. Kasvatuskumppanuuteen teoreettiseen viitepohjaan tutustuminen avasi tutkimukselleni uusia ovia samalla kun itse opin valtavasti uutta. Kasvatuskumppanuuteen tutustuttuani tutkimuskysymysten laadinta oli helpompaa kuin olin ajatellut sen olevan. Muuhunkin kirjallisuuteen tutustuminen auttoi hahmottamaan ympäristöä, jossa tutkimukseni aikana toimin.

Haastateltavien hankinta – vaihe oli tutkimuksessani haastavin. Haastavammin siitä teki se, etten itse voinut vaikuttaa kaikkeen. Tämä oli itselleni oppimisen paikka sillä yleensä pyrin pitämään köydet tiukasti omissa käsissäni. Tutkimusta tehdessäni olisi kuitenkin ollut mahdotonta viettää päiviä Sateenkaari Kodon päiväkodeissa ja kysellä eri vanhemmilta halukkuutta osallistua haastatteluun. Se olisi voinut olla ahdistavaa monelle vanhemmalle, sillä en ollut heille ennestään tuttu. Koin, että on parempi antaa päiväkotien työntekijöiden etsiä halukkaita vanhempia, sillä he tapaavat vanhempia päivittäin ja he tuntevat vanhemmat. Sivussa odottelu ja sähköpostien lähettely ei kuitenkaan tuntunut helpolta.

Kun vanhempia sitten löytyi mukaan vain muutama, olin pettynyt. Olin ajatellut, että totta kai kaikki vanhemmat haluavat päästä vaikuttamaan lapsensa päiväkodin toiminnan sisältöihin. Jälkikäteen ajateltuna olin liian toiveikas. Todellisuudessa monilla vanhemmilla on työkiireitä, harrastuksia, kotielämä ja paljon muuta, joten tutkimukseen osallistuminen voi olla kovin työlästä. Tavallaan tiesin tämän jo etukäteen, mutta siitä tuli itselleni todellisuutta tutkimuksen myötä. Toisaalta sekin on yhdenlainen tutkimustulos, ettei vanhempia juurikaan kiinnosta. Ainakin se tekee osallistamisesta ja kasvatuskumppanuuteen pyrkimisestä työntekijöille vaikeaa.

Kun haastateltavia lopulta löytyi, suoritin haastattelut nopeasti. Tämän jälkeen kaikki oli itsestä kiinni ja eteenpäin meneminen tuntui helpommalta. Haastattelujen litterointi oli työlästä, mutta eteni. Analysointiinkin sain kulumaan paljon aikaa ja vaivaa, mutta kaikki tuntui etenevän helposti, sillä se oli itsestäni kiinni. Toki monesti jouduin miettimään pääni puhki ja haasteita riitti kerrakseen. Olin kuitenkin helpottunut, että eteneminen oli kiinni itsestäni. Jos tutkimus ei edennyt, sain katsoa peiliin. Aiemmassa vaiheessa tutkimus junnasi paikoillaan enkä omalla toiminnallani voinut juurikaan vaikuttaa. Tutkimuksen teko on ollut uuden käytäntöjen oppimista ja epävarmuuden siedätystä.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen tutkimukseeni, sillä koen tehneeni parhaani. Jos aloittaisin alusta, osaisin tehdä joitakin asioita paremmin ja panostaa joihinkin osa-alueisiin enemmän. Kuitenkin tutkimusprosessin aikana oppimani asiat ovat arvokkaita enkä olisi niitä muutoin voinut oppia. Olen tyytyväinen siihen, etten lannistunut, vaikka tutkimuksen eteneminen oli välillä haastavaa.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3., uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Davis, H. 2003. Miten tukea sairaan tai vammaisen lapsen vanhempia? Suomen sairaanhoitajaliitto ry.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2001. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus, 24–42

Foot, H., Howe, C., Cheyne, B., Terras, M. & Rattray, C. 2002. Parental participation and partnership in pre-school. *International Journal of Early Years Education* 10 (1), 5-19.

Hakala, J. 2001. Menetelmällisiä koetuksia. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus, 10–21

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hämäläinen, U. & Kangas, O. 2010. Johdanto: Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tarkastelua. Teoksessa Hämäläinen, U. ja Kangas, O. Perhepiirissä.. Toinen painos. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 7-27.

Järvinen, M.; Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Junttila, H. 2004. Johdanto. Teoksessa Keskinen, S. ja Virjonen, H.. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Helsinki: Tammi, 12–17.

Karila, K. 2003. Kasvatuskumppanuus – uhka vai mahdollisuus. Kasvatuskumppanuuden käsite herättää tunteita ja kannanottoja. *Lastentarha* 66:4, 58–61

Karila, K. 2006 Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksesta Karila, K.; Alasuutari, M. Hännikäinen, M. Nummenmaa, A R. Rasku-Puttonen, H (toim.). 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes, Sosiaali- ja terveysalan kehittämis- ja tutkimuslaitos, oppaita 63. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena – varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy

Keskinen, S. ja Virjonen, H. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi.

Keyes, C. R. 2002. A way of thinking about parent/teacher partnership for teachers. International Journal of Early Years Education, 10, 177-191.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: Ps-kustannus.

Koponen, V. & Taskinen, S. 2008. ”Lapsen parhaaksi yhteisvoimin” – Kasvatuskumppanuus päiväkotia Aarteessa. Opinnäytetyö: Laurea Ammattikorkeakoulu

Manninen, L.; Joensuu, M.; Alasentie, A.; Asikainen, H-M & Lotvonen, A. 2008. Vihreä Lippu – ohjelma. Teoksessa Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry (toim.) Vihreä Lippu – kansio, A-osa. 9. uudistettu painos. Helsinki: Suomen ympäristökasvatuksen seura.

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. 3., uudistettu painos. Helsinki: International Methelp Ky.

Männistö, M. 2011. Kasvatuskumppanuus päivähoitossa: Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Limingan kunnan päivähoitossa vanhempien arvioimana. Opinnäytetyö: Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus – Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita

Oulun kaupunki 2006. Päivähoidon kestävä kehityksen toimintaohjelma. Oulu: Oulun kaupunki.

Poikonen, P-L. & Lehtipää, R. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa Rönkä, A.; Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.) Perhe-elämän paletti: vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 69-88.

Salminen, P. 2000. Johdanto. Teoksessa Salminen, P. Yhdessä kasvattamaan. Jyväskylä: PS-kustannus, 7-12.

Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Toinen tarkistettu painos. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) Haastattelu – tutkimus, tilanteet & vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 22-56.

Takala, P. 2000. Lastenhoito ja sen julkinen tuki. Helsinki: Stakes.

Tiittula, L. & Ruusuvuori, J. 2005. Johdanto. Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) Haastattelu – tutkimus, tilanteet & vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 9-21.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2003. Laadullinen tutkimus & sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. uudistettu painos. Helsinki: Tammi

Wallenius, A. 2012. Kasvatuskumppanuus: Vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja onnistumisesta päiväkodin henkilöstön kanssa. Opinnäytetyö: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.

Sähköiset lähteet

Hämeen ammattikorkeakoulu Internet-sivut. Viitattu 7.11.2012
http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/koulutus/Ylempi_AMK_tutkinto/kudos/lahtokohdat/tieteellisen_tutkimuksen_eettisyys

Hyvinkään kaupunki, Internet-sivut. viitattu 3.10.2012
<http://www.hyvinkaa.fi/mobiilisivut/kasvatus-ja-opetus/Varhaiskasvatuspalvelut/Hyvinkaan-varhaiskasvatussuunnitelma/Sisallysluettelo/6-ORIENTAATIO/>

Kuuskoski, E. 2005. Mannerheimin lastensuojeluliiton lausunto 11.1.2005. MLL:n Internet-sivut, viitattu 3.10.2012. http://www.mll.fi/ajankohtaista/kannanotot_ja_lausunnot/?x41070=132793

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. Internet-sivut. Viitattu 27.10.2012
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Laki lasten päivähoidosta 2 a § 25.3.1983/304. Internet-sivut. viitattu 3.10.2012
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Lapsen oikeuksien julistus 1991. Viitattu 2.10.2012
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060>

Mannerheimin lastensuojeluliitto, MLL. Internet-sivut, viitattu 22.10.2012
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/lasten_leikit/leikin_merkitys_lapselle/

Metsämörrikirjat. 2005. Viitattu 3.10.2012 <http://www.freewebs.com/metsamorri/histo.html>

Sateenkaari Koto a. Viitattu 29.2.2012 www.sateenkaarikoto.fi

Sateenkaari Koto b. Viitattu 20.5.2012 www.sateenkaarikoto.fi

Seurakuntien lapsityön keskus. Internet-sivut. Viitattu 27.10.2012 http://www.evl-slk.fi/kirkon_varhaiskasvatus/tukea_varhaiskasvatuksen_uskontokasvatukseen/vasu_ohjaa_ja_opastaa/

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja: 9, annettu 28.2.2002. Internet-sivut. Viitattu 3.10.2012
<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/kasvatus/varkasv.htm>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 25.1.2012 www.tsm.fi > sosiaali- ja terveyspalvelut > lapset, nuoret ja perheet > päivähoido http://www.stm.fi/lapset/palvelut_perheille/paivahoito

Suomen ympäristökasvatuksen seura, Vihreä lippu. Viitattu 29.2.2012 www.vihrealippu.fi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 25.1.2012 www.stakes.fi > tilastot ja rekisterit > tilasto- ja aiheittain > lapsuus ja perhe.
<http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Lapsuusjaperhe/lastenpaivahoito.htm>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, www-sivut. Viitattu 2.10.2012
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus

Teemahaastattelun runko

- Mitä tiedät vihreä lippu – toiminnasta?
- Miten olet saanut tiedon?
- Miten lapsesi päiväkodin henkilökunta on tiedottanut kotiin Vihreä lippu - toiminnasta?
- Kuinka usein päiväkodeissa on vihreä lippu – toimintaa?
- Tiedotetaanko vihreä lippu – toiminnasta kotiin etukäteen, jälkikäteen vai ei ollenkaan?
- Mitä tiedät, että lapsesi päiväkodissa on tehty Vihreä lippu – toimintaan liittyen tähän asti?
- Mistä olet saanut tämän tiedon?
-
- Miten lapsesi on suhtautunut Vihreä lippu - toimintaan?
- Millaisia toiveita lapsellasi on Vihreä lippu - toiminnan suhteen?
- Mitä itse/perheesi toivoo Vihreä lippu - toiminnalta?
- Onko Vihreä lippu - toiminta ollut mieltuisaa?
- Miten vihreä lippu – toiminta on vaikuttanut kotona?
- Miten uskot sen vaikuttavan jatkossa?
- Ovatko Vihreä lippu – toiminnan vaikutukset positiivisia vai negatiivisia?
-
- Onko vanhemmilla mahdollisuus osallistua Vihreä lippu - toimintaan?
- Miten vanhemmat ovat voineet osallistua Vihreä lippu - toimintaan?
- Onko Vihreä lippu – toimintaan ollut mahdollista vaikuttaa?
- Miten Vihreä lippu – toimintaan on ollut mahdollista vaikuttaa?
- Otetaanko perheiden ideoita vastaan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa?
- Oletko itse päässyt osallistumaan Vihreä lippu – toimintaan?
- Onko päiväkodin henkilökunta kannustanut perheitä osallistumaan vihreä lippu – toimintaan?
-
- Mitä hyvää Vihreä lippu - toiminnassa on ollut?
- Mitä negatiivista Vihreä lippu - toiminnasta on ilmennyt?